

ผลการวิจัย

การศึกษาคำนิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอผลการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างศึกษา
2. สภาพทั่วไปของโรงเรียนกวดวิชาที่ศึกษา
3. สภาพเงื่อนไขและความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. กระบวนการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชา การเลือกรายวิชาเรียน สถานที่เรียน การเลือกอาจารย์ผู้สอน
5. คำนิยมที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มที่หนึ่ง คือนักเรียนที่เรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์ และโรงเรียนกวดวิชาปริญญากวดวิชา (PA Center) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน และผู้ปกครอง จำนวน 7 คน จากการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่เรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจาก 2 แห่งที่ผู้วิจัยทำการศึกษา และนักเรียนบางคน เรียนกวดวิชาในบางรายวิชากับครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตนเรียนอยู่ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มศึกษา และผู้ปกครอง มีดังนี้

1.1 ออย

ปัจจุบันออยกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ครอบครัวของออย มีพี่น้องทั้งหมด 2 คน ออยเป็นลูกคนที่ 2 ของครอบครัว เนื่องจากพ่อมีอายุมาก และแม่ซึ่งเสียชีวิตไปนานแล้ว ดังนั้นการรับผิดชอบดูแลครอบครัวจึงเป็นหน้าที่ของคุณถวัลย์ซึ่งเป็นพี่ชาย หน้าที่ในการดูแลออยในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน ค่าเล่าเรียน การเป็นอยู่ จึงเป็นหน้าที่ของพี่ชาย คุณถวัลย์จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งพนักงานในเรือนจำจังหวัด อำเภอเมือง จังหวัด

สงขลา ทำงานมานาน 12 ปี และใช้เวลาหลังจากเลิกงานประจำประกอบอาชีพส่วนตัวเพาะพันธุ์ต้นไม้ขาย เพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว

1.2 หนึ่ง

หนึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ครอบครัวของหนึ่ง มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน หนึ่งเป็นลูกคนโตของครอบครัว พ่อประกอบอาชีพประมงที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แม่ของหนึ่ง (คุณอดีตพร) จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกอบอาชีพรับราชการ ทำงานอยู่ที่ศาลจังหวัด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวันทำงานจะพักอยู่ที่ทำงาน และกลับมาเยี่ยมครอบครัวในวันหยุดเท่านั้น หนึ่งพักอยู่ที่สงขลาพร้อมกับพ่อและน้องอีก 2 คน ซึ่งเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวิเชียรชม อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.3 วรรณ

วรรณเรียนอยู่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พ่อและแม่ของวรรณเองอยู่ที่อำเภอกระเสสิงห์ จังหวัดสงขลา วรรณมาอาศัยอยู่กับคุณอุไรวรรณ ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้า คุณอุไรวรรณประกอบอาชีพรับราชการ ปัจจุบันทำงานที่คลังจังหวัดสงขลา วรรณเริ่มมาอยู่ที่นี้ตั้งแต่เริ่มเข้ามาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมถึงปัจจุบัน 6 ปีแล้ว ครอบครัวของวรรณมีพี่น้อง 2 คน วรรณเป็นที่คนโต ส่วนน้องชายเรียนอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดสตูล พ่อและแม่เป็นเกษตรกร ทำนา เลี้ยงปลา ปลูกผัก รายได้ไม่แน่นอน

1.4 จอย

จอยเรียนอยู่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา บ้านของจอยอยู่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จอยเป็นลูกคนที่ 2 ของครอบครัว พี่ชายคนโตปัจจุบันเรียนอยู่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาสถาปัตยกรรม ที่สงขลา จอยและพี่ชายอาศัยอยู่กับแม่และยาย แม่ของจอย ประกอบอาชีพรับราชการ ตำแหน่งพนักงานรังสีเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จบการศึกษาระดับอนุปริญญาจากโรงพยาบาลศิริราช ส่วนพ่อรับราชการตำรวจ ปฏิบัติงานที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.5 เอ็ม

เอ็มเรียนอยู่ที่โรงเรียนจุฬาภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ เธอพักอยู่ในหอพักของโรงเรียน ครอบครัวของเอ็มเป็นชาวอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เธอจึงมีโอกาสกลับบ้านในวันหยุดราชการ เอ็มเป็นที่สาวคนโต ส่วนน้องชายเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาทวี พ่อและแม่ (คุณนิภา แซ่ลิ้ม) ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก ในขณะที่พ่อเปิดร้านค้าเล็ก ๆ รับซ่อมจักรยานยนต์ประจำหมู่บ้าน

1.6 เจมส์

เจมส์เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ครอบครัวของเจมส์เป็นชาวมุสลิม มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เขาเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว ส่วนพี่และน้องเรียนอยู่ที่ จังหวัดชุมพร พ่อและแม่มีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำสวนยางพาราอยู่จังหวัดชุมพร ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในขั้นดี เจมส์มาพักอาศัยอยู่กับลุง(คุณมนชัย เหล่าภัทรเกษม) ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ลุงและป้ามีอาชีพค้าขายของชำในตัวเมืองสงขลา

1.7 แนน

แนนเรียนอยู่ที่โรงเรียนหาดใหญ่สมบรมนุกุลกันยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ครอบครัวของแนนมีพี่น้องทั้งหมด 3 คน แนนเป็นบุตรคนที่ 2 ของครอบครัว พี่สาวคนโตเรียนอยู่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ น้องชายเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ่อของแนนประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวโดยเปิดตู้ซ่อมรถยนต์ ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ แม่ของแนน (คุณรุ่งนภา) อายุ 42 ปี ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน และช่วยดูแลกิจการของครอบครัว

1.8 กอล์ฟ

กอล์ฟเรียนอยู่ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ครอบครัวของเขามีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เธอเป็นบุตรคนที่ 2 ส่วนพี่สาวกำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะวิทยาศาสตร์ ส่วนน้องชายเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ่อและแม่ประกอบอาชีพรับราชการครูทั้ง 2 คน กอล์ฟพักอยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสงขลา

1.9 เจาะ

เจาะเรียนอยู่ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ครอบครัวของเจาะมีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เธอเป็นบุตรคนที่ 3 ส่วนพี่สาวคนโตทำงานเป็นพนักงานโรงแรม พี่สาวคนที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยพระจุลจอมเกล้า ลาดกระบัง คณะวิทยาศาสตร์ สาขาฟิสิกส์ประยุกต์ พ่อและแม่พักอยู่ที่ตำบลคลองเาะ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พ่อมีอาชีพรับราชการตำรวจ ส่วนแม่ทำอาชีพสวนยางพารา ขณะที่เรียนชั้นมัธยมปลายเธอมาพักอาศัยอยู่ในหอพักบริเวณใกล้ ๆ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.10 ปุ้ย

ปุ้ยเรียนอยู่ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน เธอเป็นบุตรคนที่ 2 ของครอบครัว พี่ชายคนโตเรียนที่วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ ส่วนน้องเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครอบครัวของปุ้ยเป็นชาวนาทวิ เธอเข้ามาเรียนที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยพักอยู่ในหอพักใกล้ ๆ กับโรงเรียน พ่อเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

เป็นพนักงานของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ส่วนแม่มีอาชีพรับราชการเป็นพนักงานสาธารณสุข

2. กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 2 คน และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนกลุ่มศึกษาเรียนอยู่จำนวน 2 คน ซึ่งมีบทบาทโดยตรงในฐานะเป็นผู้สอน ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครูผู้สอนมีดังนี้

2.1 อาจารย์ฉลาด เจียรนัย

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หลังจากนั้นไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาคณิตศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปัจจุบันสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัจจุบันสอนประจำที่โรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์ รายวิชาคณิตศาสตร์

จุดเริ่มต้นเข้าสู่เข้าสู่การสอนกวดวิชาหลังจากจบปริญญาโท และเริ่มรับผิดชอบในเรื่องการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ในช่วงแรกเป็นกรรมการฝ่ายการสอบ Entrance เริ่มทำงานมาตั้งแต่ ปี 2529 จนถึงปี 2535 ก็เลิกไป จึงเริ่มมาสอนกวดวิชาโดยให้เหตุผลว่าการมาสอนกวดวิชานั้นเพื่อต้องการเงินเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นอาจารย์ยังเล่าประวัติการก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาในหาดใหญ่ว่า เดิมมีโรงเรียนกวดวิชา RAC เกิดขึ้นในหาดใหญ่ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 แถวตลาดใหม่ โดยมีนักธุรกิจเชิญมาสอน ก็มีทั้งอาจารย์จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย เปิดสอนได้ 2 ปี ก็เริ่มติดตลาด โดยเฉพาะเด็กต่างจังหวัดมาเยอะมากเกือบ 300 คน เด็กที่มาเรียนมีทั้งที่มาเรียนเตรียมตัวล่วงหน้า แต่หลักสูตรที่นักเรียนมาเรียนมากที่สุดคือหลักสูตรเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย หลังจากสอนไปได้ 1 ปี ก็มีผู้สอนประท้วงขอขึ้นค่าสอน ทางผู้จัดการไม่ยอมรับคำขอร้องและทำทนายให้ไปจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาแห่งใหม่ อาจารย์จึงตัดสินใจชวนเพื่อนที่เคยสอนมาเปิดสอนที่โรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์ หลังจากนั้นไม่นานโรงเรียนกวดวิชา RAC เลิกไป เพราะเด็กหันมาเรียนที่ใหม่หมด โรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์จึงก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยมีอาจารย์ฉลาดเป็นผู้จัดการโรงเรียนคนแรก

2.2 อาจารย์วิลาวัลย์ มหามุขราคม

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเคมี และศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาเคมีอนินทรีย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัจจุบันรับราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำแหน่งอาจารย์ และสอนกวดวิชาที่โรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์วิชาเคมี

เริ่มเข้าวงการสอนกวดวิชาครั้งแรกโดยการชักจูงจากเพื่อน ประกอบกับต้องการเข้ามามีส่วนร่วมที่จะดำเนินธุรกิจ ที่มีลักษณะแตกต่างจากงานประจำ ที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับงานวิชาการมีประสบการณ์การสอนเป็นเวลา 4 ปี

“ เพื่อนรุ่นน้องมาชวน จริง ๆ เพื่อนมาชวนตั้งโรงเรียนกวดวิชา ตอนแรกอยากมีธุรกิจบ้าง มันเป็นงานเสริม เพราะสนใจเหมือนกันเรื่องธุรกิจเหมือนกัน แต่ไม่สอน ...ครั้งแรกไม่ได้ต้องการจะสอนเพราะตัวเองทิ้งมานานแล้วก็ทิ้งวิชาเด็ก ๆ ไปแล้วก็เลยไม่อยากฟื้นเป็นจุดหลัก ”

อาจารย์เล่าว่าเพื่อนคนที่แนะนำ เขาสอนรายวิชาเคมีเหมือนกัน หลังจากเริ่มธุรกิจนี้ได้ประมาณ 1 ปี ปรากฏว่าเพื่อนคนเดียวสอนไม่ไหว เขาบอกว่าเหนื่อย สอนไม่ทัน เพราะฉะนั้นในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทก็ต้องลงไปช่วยสอน ก็เริ่มสอนมาจนถึงปัจจุบันนี้ 4 ปี ช่วงแรกของการสอนอาจารย์เล่าว่าไม่มีความมั่นใจในการสอน แม้จะมีประสบการณ์การสอนกับนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 เนื้อหาการสอนที่เคยสอนอยู่สามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีเพราะเนื้อหาวิชาที่สอนกวดวิชาเป็นวิชาพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังไม่มั่นใจในวิธีการถ่ายทอดให้นักเรียน แต่หลังจากสอนไปช่วงหนึ่งก็มั่นใจว่าตนเองสามารถทำได้

“ ตัวเองเคยสอนในระดับมหาวิทยาลัย เนื้อหาค่อนข้าง ง่าย ๆ กับมัธยมปลายแต่เนื้อหาลึกขึ้น แต่สอนวิชาเฉพาะของเด็กปี 2 วิชาเคมีอินทรีย์ แต่วิชาเคมีพื้นฐาน เคมีคำนวณ เคมีวิเคราะห์ ตัวเองมีความรู้สึกถ้าตัวเองไปสอนต้องฟื้นฟูเยอะ ทิ้งไว้นานแล้วไม่เหมือนกับอาจารย์ที่มาชวนเขาสอนปี 1 ..... คนเป็นอาจารย์เวลายืนหน้าห้องแล้วแบบว่า (หัวเราะ) นึกออกมั้ยว่าไม่รู้สึกว่ามั่นใจ อึดอัดมาก มีปัญหาว่าสอนเด็กปี 2 แล้วไปสอนเด็ก ม.ปลาย มันต้องปรับตัวมาก รู้กันอยู่ว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสอนพอเข้าไปก็สอน ๆ จนหมดเวลาแต่นี้ต้องใส่ใจเด็ก ”

2.3 อาจารย์พรทิพย์ (นามสมมติ)

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีการศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์-เคมี จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันสอนรายวิชาเคมี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาวิทยาลัยสงขลามีประสบการณ์การสอนในรายวิชาเคมี 17 ปี และใช้เวลาในช่วงหลังสอนในโรงเรียนสอนพิเศษที่บ้าน

2.4 อาจารย์ระเบียบ เรืองหนู

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีการศึกษา วิชาเอกฟิสิกส์-คณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันสอนรายวิชาฟิสิกส์โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา มีประสบการณ์สอนในรายวิชาดังกล่าว 8 ปี เคยสอนวิชาคณิตศาสตร์มาก่อน พื้นเพเป็นชาวสงขลา สถานภาพสมรสแล้ว มีบุตร 2 คน ซึ่งกำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์ใช้เวลาช่วงเย็นในการสอนพิเศษที่บ้านของตนเอง

สภาพทั่วไปของโรงเรียนกวดวิชาที่ศึกษา

1. สถานที่ตั้ง

โรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่ติวเตอร์ มีพื้นที่สะดวกในการจอดรถจักรยานยนต์ เนื่องจากบริเวณด้านหน้าโรงเรียนติดกับถนนสาธารณะที่การจราจรไม่คับคั่ง บริเวณรอบ ๆ รายล้อมไปด้วยร้านค้า ภัตตาคาร ร้านขายยา ถัดจากบริเวณนี้ประมาณ 100 เมตร เป็นที่ตั้งของโรงเรียนกวดวิชาอีก 3 แห่ง บรรยากาศหน้าโรงเรียนกวดวิชาแม้ไม่คึกคัก และเป็นจุดสนใจของผู้คนที่ผ่านไปมา แต่แผ่นป้ายผ้าขนาดใหญ่ที่เขียนข้อความว่า "Course Entrance 43" เป็นจุดสนใจสำหรับนักเรียนที่ประสงค์จะมาเรียนกวดวิชาได้เป็นอย่างดี หากเดินเข้าไปใกล้ตัวอาคารจะสามารถเห็นประตูกระจกบานใส ที่บอกรายละเอียดรายวิชา วันเวลาเรียน มีให้เลือกทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนโรงเรียนปริญญา กวดวิชาตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย เพียงแต่นักเรียนเดินข้ามถนนเพชรเกษมเข้าไปในซอยเล็ก ๆ ประมาณ 100 เมตร เท่านั้น ตลอดเส้นทางจะมีป้ายบอกทิศทางจนถึงที่ตั้งของโรงเรียน ตัวอาคารเป็นตึก 3 ชั้น บริเวณหน้าโรงเรียนเป็นพื้นที่พอกที่จะเป็นลานจอดรถจักรยานยนต์ของนักเรียนได้ประมาณ 20-30 คัน บริเวณหน้าโรงเรียนมีแผ่นผ้าผืนใหญ่สีเหลือง โดยเน้นข้อความตัวอักษรขนาดใหญ่ว่า "คอร์สเตรียม ent 43" บริเวณทางเข้าเป็นประตูกระจกใส และติดสติ๊กเกอร์โดยระบุวิชาที่เปิดสอน เวลาเรียน ซึ่งไม่ต่างจากโรงเรียนแห่งแรกบริเวณใกล้ ๆ โรงเรียนแห่งนี้เป็นบ้านจัดสรรที่กำลังก่อสร้างจึงไม่ค่อยมีผู้คนพลุกพล่านมากนัก

2. บรรยากาศภายใน

สภาพภายในโรงเรียนกวดวิชาแห่งแรก มีเคอร์เตอร์เดี่ยว ๆ ไว้สำหรับนักเรียนที่มาติดต่อสอบถามข้อมูลต่าง ๆ อาทิ รายละเอียดคอร์สที่เปิดสอน รายชื่ออาจารย์ผู้สอน การจ่ายเงิน ค่าสมัครเรียน หรือการรับเอกสารประกอบการสอน โดยมีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำจำนวน 2-3 คน คอย

อำนวยความสะดวก การจัดเก็บข้อมูลทุกอย่างจะถูกบันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 2 เครื่อง ดังนั้นหากนักเรียนหรือผู้ปกครองคนใดมาติดต่อทางโรงเรียนสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว บริเวณด้านหลังเคอร์เตอร์เป็นชั้น ๆ วางเอกสารประกอบการสอน

บริเวณใกล้ ๆ มุมประตูทางเข้าจัดมุมเล็ก ๆ ไว้ให้นักเรียนได้นั่งพักผ่อนมีหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่นทำเนียบรุ่นของโรงเรียนแสงทอง วารสารวิทยาศาสตร์ เกร็ดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนบริเวณผนังด้านขวามือจะเป็นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นสถิติคะแนนสอบปีที่ผ่านมา รายชื่อนักเรียนที่เรียนที่นี่แล้วประสบความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ในลำดับต้น ๆ โดยเฉพาะคณะที่เป็นที่นิยม เช่น วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ ผู้วิจัยมักจะได้เห็นนักเรียนให้ความสนใจกับข้อความบนบอร์ดนี้ไม่น้อยทีเดียว ด้านซ้ายของทางเดินจะเป็นห้องเรียนขนาดเล็ก จุนักเรียนได้ประมาณ 20-30 คน 1 ห้อง

ด้านหลังของตัวตึกชั้นแรกเป็นบริเวณที่ตั้งของเครื่องถ่ายเอกสาร จำนวน 1 เครื่อง ตั้งอยู่เยื้องกับห้องน้ำ มีห้องน้ำ 1 ห้อง สำหรับนักเรียน ตรงข้ามห้องน้ำเป็นบันไดขึ้นไปชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นทางแคบ ๆ บริเวณชั้นนี้มีห้องเรียนจำนวน 3 ห้อง 2 ห้องมีขนาดใหญ่จุนักเรียนได้ประมาณ 50-60 คน อีกห้องหนึ่งขนาดเล็กมาก มองดูแล้วไม่น่าจะเป็นห้องเรียนได้ เป็นเพียงพื้นที่ที่เหลือเพียงเล็กน้อย ๆ จุนักเรียนได้ประมาณ 20 คน ทุกห้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศ มีกระดานไวท์บอร์ดขนาดใหญ่ พร้อมปากกาเคมี

ส่วนโรงเรียนปริญาภาควิชาโดยปกติบรรยากาศค่อนข้างจะเงียบ จะมีเสียงดังบ้างในช่วงที่เปลี่ยนคาบเรียน บริเวณด้านหน้าตัวอาคารได้จัดเตรียมโต๊ะเก้าอี้หินอ่อน 1 ชุด บนโต๊ะจะมีตารางหมากรุกให้ได้ลับสมองเล่น ผู้วิจัยมักจะได้เห็นนักเรียนมานั่งเล่นหมากรุก หรือบางคนมานั่งทำการบ้านก่อนถึงเวลาเรียน หากเดินเข้าไปในตัวอาคารจะเห็นเคอร์เตอร์ขนาดใหญ่ที่จัดไว้สำหรับให้นักเรียนมาติดต่อ สอบถามในทุก ๆ เรื่อง นอกจากนั้นบริเวณดังกล่าวทางโรงเรียนยังจัดอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น ปากกา ตารางสูตรคำนวณรายวิชาต่าง ๆ ทั้งรายวิชาเคมี คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ซึ่งทางโรงเรียนจัดทำขึ้นเองขายนักเรียนแผ่นละ 20 บาท การทำงานทุกอย่างมีเพียงเจ้าหน้าที่คนเดียวเท่านั้นที่คอยอำนวยความสะดวก ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยเข้าไปในพื้นที่ช่วงแรกจึงอาสาสมัครช่วยทำงาน ประกอบกับเป็นช่วงแรกของการเปิดคอร์สเรียนจึงมีโอกาสร่วมจัดเตรียมเอกสารประกอบการสอน ตรงข้ามเคอร์เตอร์เป็นที่นั่งเล่น มีเก้าอี้ 4-5 ตัว มีมุมเล็ก ๆ วางหนังสือพิมพ์ และเอกสารอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกวารสารทางวิทยาศาสตร์ทั้งระดับชั้นมัธยม

ศึกษาตอนต้นและตอนปลาย นอกจากนั้นทางโรงเรียนได้จัดขายอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีญาติเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะมีก็แต่ของขบเคี้ยว

บริเวณข้างฝาผนังทางเดินไปห้องเรียน ติดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวันสอน แสดงแผนผังห้องเรียน หากเดินเข้าไปในสุดของบริเวณชั้น 1 จะมีห้องน้ำ 1 ห้อง ใ้บริการนักเรียนอยู่ใต้ชอกบันไดก่อนขึ้นบันไดไปชั้นที่ 2 ซึ่งทางเดินแคบ ๆ มีหลายครั้งที่เดียว เมื่อถึงช่วงเวลาเปลี่ยนคาบเรียนบริเวณตรงนี้ขวัักไขว่ไปด้วยนักเรียนที่ฟังเรียนจบและกำลังรอเข้าห้องเรียน บริเวณชั้น 2 มีห้องเรียนจำนวน 3 ห้อง สภาพทั่วไปภายในห้องจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ มีกระดานไวท์บอร์ดขนาดใหญ่ทุกห้องเรียน ขนาดห้องเรียนสามารถจุนักเรียนได้ประมาณ 50-70 คน บริเวณใต้ของอาจารย์ผู้สอนมีเครื่องขยายเสียง 1 ชุด ห้องเรียนทุกห้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศขนาดใหญ่ ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนกวดวิชาทั้ง 2 แห่ง มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสบรรยากาศทางวิชาการ โดยเฉพาะแผนป้ายแสดงถึงเปอร์เซ็นต์การสอบเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐหรือสอบเข้าสถาบันชั้นนำของนักเรียนรุ่นก่อน เป็นเครื่องจูงใจให้นักเรียนรุ่นต่อ ๆ มาเข้ามาเรียนกวดวิชา และช่วยเพิ่มความมั่นใจในคุณภาพการสอนของโรงเรียนกวดวิชาได้มากขึ้น การอำนวยความสะดวกในเรื่องอาหารเครื่องดื่ม อุปกรณ์สื่อการสอน รวมทั้งการจัดเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เป็นเพียงเทคนิคในเชิงการค้าเท่านั้น จากการศึกษากลั้พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียนกวดวิชา ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักเรียนมาเรียนกวดวิชาในสถานที่ดังกล่าว เป็นเพียงปัจจัยที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเท่านั้น ดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษา 2 คนให้ความเห็นว่

“ไม่เลยที่ตอนแรกนึกว่าเป็นห้องธรรมดามากกว่าแต่มาเรียนติตแอร์ก็ดีที่”

(วรรต)

“น้อยคะเหตุผลอื่นมากกว่าไม่ใช่สถานที่ ”

(เอ็ม)

3. หลักสูตรและรายวิชาที่เปิดสอน

ในรอบ 1 ปี การศึกษา โรงเรียนกวดวิชาทั้ง 2 แห่ง เปิดสอนใน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรเรียนล่วงหน้า ซึ่งจะเปิดสอนทุกรายวิชาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในทุกระดับชั้นเรียน และหลักสูตรติวเข้มสำหรับการเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย หลักสูตรดังกล่าวเปิดสอนเป็น 3 คอร์ส คอร์สที่ 1 ช่วงเดือนเมษายน มีระยะเวลาเรียนประมาณ 18-19 ชั่วโมง คอร์สที่ 2 ช่วงเดือน กันยายน - ตุลาคมมีระยะเวลาเรียนประมาณ 10 ชั่วโมง และคอร์สที่ 3. ช่วงเดือนมีนาคม ระยะเวลาเรียนประมาณ 10 ชั่วโมง ในแต่ละคอร์สจะเปิดสอนเป็น 2 รอบคือ เรียนในวัน จันทร์-ศุกร์ เริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 17.00 น ของทุกวัน ดังนั้นจึงมีเฉพาะนักเรียนที่เรียนอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่ และรอบที่เรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ รายวิชาที่เปิดสอนจะมีทั้งหลักสูตรแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และแผนการเรียนศิลป์ รายวิชาที่เปิดสอนครอบคลุมทุกรายวิชาตามหลักสูตรการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาในช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม 2542 และเป็นหลักสูตรที่เรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ ทำการคัดเลือกกลุ่มศึกษาที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เท่านั้น ศึกษาในโรงเรียนกวดวิชา 2 แห่ง ดังนั้นจึงพบว่ามึนักเรียนบางคนอาจเรียนกวดวิชาในโรงเรียนอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ ในแต่ละวันโรงเรียนกวดวิชาจะเริ่มสอนตั้งแต่เวลา 09.30-16.30 น หลังจากเรียนจบคอร์สดังกล่าว นักเรียนกลุ่มศึกษาสามารถสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในครั้งที่ 2 ซึ่งทางทบวงมหาวิทยาลัยจัดขึ้นในเดือนตุลาคม 2542

4. ค่าเล่าเรียน

โรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งกำหนดค่าเล่าเรียน โดยคิดค่าเล่าเรียนประมาณ 800 - 1,400 บาท ต่อรายวิชา และค่าสมัครเรียน 50 บาท ในขณะที่โรงเรียนกวดวิชาปริญญา กวดวิชา คิดค่ามัดจำรายวิชาละ 200 บาท หลังจากที่ตัดสินใจสมัครเรียน ทั้งนี้แล้วแต่เงื่อนไขของโรงเรียน จะกำหนดขึ้นมา บางแห่งมีกลยุทธ์ในการดึงดูดใจผู้เรียนโดยมีเงื่อนไขพิเศษ เช่นลงเรียน 4 วิชา จะคิดค่าเล่าเรียนเพียง 3,000 บาท หรือนักเรียนที่เคยเรียนหากสมัครเรียนในคอร์สต่อไปจะคิดค่าเล่าเรียนวิชาละ 650 บาท การกำหนดค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างแพง ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษามองว่าราคาที่เหมาะสมควรตกประมาณ 1,000 บาทต่อรายวิชา การกำหนดราคาเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้กลุ่มศึกษาบางคนมองว่าโรงเรียนกวดวิชาทำธุรกิจเพื่อการค้า เช่นการเปิดสอนตลอดทั้งปี การขาดการแนะแนวทางในการศึกษาต่อ หรืออาจารย์บางคนสอนเพียงเนื้อหา

อย่างเดียว ขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ การให้คุณค่ากับสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียน
กลุ่มศึกษาเกิดการเปรียบเทียบกับครูในโรงเรียนประจำที่ตนเรียนอยู่

“ โรงเรียนกวดวิชาเปิดสอนส่วนใหญ่เขาจะมองในแง่ธุรกิจ ตกประมาณ
80 % ก็จากค่าเล่าเรียน แต่ถ้าอาจารย์ที่โรงเรียนเขาจะมีการแนะนำบ้างว่า คณะนี้
น่าเรียน เพราะจบแล้วจะได้ก้าวหน้า แต่ที่นี่ไม่ค่อยมีการแนะนำ ”

(เจมส์)

“โรงเรียนกวดวิชาเปิดสอนเน้นเชิงธุรกิจ เด็กมาเรียนไม่ขาดสาย เขาเปิดสอน
ตลอดเด็กที่ไม่สอบ Entrance ก็มาเรียนได้ ”

(วรัต)

อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาได้นำเทคนิคการผ่อนชำระค่าเล่าเรียนเป็นรายเดือน
เดือนละ 250 บาท หรือการนำเทคนิคจุดอื่น ๆ เช่น รายวิชาฟิสิกส์ ที่โรงเรียนกวดวิชา Entrance
มีข้อเสนอที่น่าสนใจคือหากนักเรียนคนใดมาเรียนอย่างสม่ำเสมอจะแจกปากกา Rotting ให้
1 ด้าม หรือแจกหนังสือ Dictionary ให้ 1 เล่มในรายวิชาภาษาอังกฤษ มีนักเรียนกลุ่มศึกษาคน
หนึ่งยอมรับว่าตนเองไม่เคยขาดเรียนใน 2 วิชานี้ เพราะต้องการสิ่งของพวกนี้ และเป็นวิธีการหนึ่ง
ที่ทำให้ตัวเองต้องเข้าเรียนในทุกชั่วโมงนอกจากนั้นพบว่า มีนักเรียนกลุ่มศึกษาเพียง 1 คน ไม่ต้อง
จ่ายค่าเล่าเรียนในคอร์สต่อไป หากทำคะแนนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ในเดือนตุลาคม
2542 ได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยผู้สอนจะพิจารณาจากผลการเรียน หรือพฤติกรรมในขณะที่เรียน
ผู้สอนแต่ละคนจะพิจารณาเป็นราย ๆ ไม่ใช่เงื่อนไขที่เจ้าของกิจการโรงเรียนกวดวิชากำหนดขึ้นมา
เป็นเพียงคำมั่นสัญญาระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนเท่านั้น

“เรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่นี้ตั้งแต่ ม.4 สมัยปิดเทอมใหญ่ แล้วมาเรียน Course
Entrance อาจารย์บอกว่า ถ้าเดือนตุลาคมที่มีการสอบ Entrance ถ้าทำคะแนนได้ต่ำ
กว่า 40 % อาจารย์อนุญาตให้หนูเรียนฟรี 1 Course แล้วก็เซ็นชื่อรับประกันให้
เรียนร้อย ”

(จอย)

เงื่อนงำที่ผู้เรียนจะต้องจ่ายเงินค่าเล่าเรียนก่อนเรียน เป็นสิ่งที่บังคับให้นักเรียนกลุ่มศึกษาคณะหนึ่งยอมรับว่า ในบางรายวิชาหลังจากที่เข้าเรียนไป 2-3 ชั่วโมงกลับพบว่าเทคนิคการสอนของครูในโรงเรียนกวดวิชาบางคนไม่ได้ตอบสนองความต้องการของตนเองที่เคยคาดหวังไว้ หรือตามคำบอกเล่าของเพื่อนที่เคยแนะนำว่าเทคนิคการสอนจะเน้นการทำโจทย์ และเทคนิคคิดลัดเพื่อทำโจทย์ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งตนเองมั่นใจว่าเทคนิคการสอนย่อมแตกต่างจากการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมที่ตนเรียนอยู่ แม้ตนเองจะต้องการจะยกเลิกการเรียน แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะทางโรงเรียนกวดวิชาจะไม่จ่ายเงินคืนหากลงทะเบียนเรียนไปแล้ว จึงจำเป็นต้องเรียนให้จบหลักสูตร ดังที่นักเรียนกลุ่มศึกษาคณะหนึ่งเล่าว่า

“ ไม่เคยที่ ผมคิดว่าผมอ่านหนังสือเองผมก็สามารถทำได้ เพราะอาจารย์สอนคณิตอธิบายเหมือน ๆ ในหนังสือเลยที่ ผมคิดว่าถ้าผมอ่านเองผมน่าจะทำได้ (โรงเรียนกวดวิชา) นี่คือการจ่ายดังค์ไปแล้ว Course หนึ่ง ถ้าเราไม่เรียนเราก็เอาเงินกลับไม่ได้ เราก็จำใจไปเรียน ”

(วรรต)

5. การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนกวดวิชา

โรงเรียนกวดวิชาทั้งสองแห่งจัดทำเอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละเทอมโดยระบุรายวิชาที่เปิดสอน ชื่ออาจารย์ผู้สอน ระยะเวลาเรียน หลังจากนั้นจะจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ 2-3 คน ออกไปประชาสัมพันธ์แจกแผ่นพับตามโรงเรียนมัธยมในอำเภอรอบนอกเช่น อำเภอเมือง อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี และอื่น ๆ อีกหลายอำเภอในจังหวัดสงขลานครินทร์ โรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ตัวเตอร์ ซึ่งมุ่งเน้นลูกค้าที่มาจากต่างจังหวัดโดยเฉพาะช่วงปิดภาคเรียน ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนต่างจังหวัดให้ความสนใจมาเรียนที่นี้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ในบางครั้งทางโรงเรียนจะจัดสถานที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่ประสงค์จะมาพักในบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนกวดวิชาเพื่อความสะดวกในการเดินทาง ทางโรงเรียนจะคิดค่าเล่าเรียนพร้อมทั้งค่าที่พัก ดังนั้นทางโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ตัวเตอร์จึงเน้นการประชาสัมพันธ์ไปยังต่างจังหวัดใกล้เคียง เช่น นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง ปัตตานี นอกจากนั้นการประชาสัมพันธ์โดยการใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในตัวเมืองขนาดใหญ่ประมาณ 40 ป้าย และนอกเขตพื้นที่ในอำเภอรอบนอกประมาณ 20 แผ่นป้าย ดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ว่า

“โรงเรียนแห่งนี้ส่วนใหญ่ลูกค้าเป็นเด็กต่างจังหวัด เด็กหาดใหญ่เองไม่ค่อยมี ”
 “ กลยุทธ์ในการโปรโมท หนึ่งใน การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนกวดวิชาหาดใหญ่
 ดิวเตอร์เรานั้นประชาสัมพันธ์แถว ๆ ชานเมือง ต้องติดประกาศ ส่วนต่างจังหวัดเราได้
 เด็ก Course สั้น ๆ ส่วน Course ปกติ เราจะไม่ค่อยได้เด็กในรายวิชาหลัก เช่น
 คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ จากเด็กในพื้นที่หาดใหญ่ อย่างเด็ก ญ.ว. เราได้น้อยมาก และสอง
 อย่างลืมน่าเด็กมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน เด็กที่มีพื้นฐานความรู้ไม่ดี จะไปเรียนกับอาจารย์ที่
 สอนเก่ง ๆ บางคนที่สอนเร็วเขาก็จะตามไม่ทัน สามจำนวนห้องที่มีจำกัด อย่างลืมน่า
 ห้องหนึ่งมีเด็กเท่าไร เด็กมันต้องกระจายไปเรียนกันในทุก ๆ แห่งที่มีสอนอยู่แล้ว ”

ในขณะที่โรงเรียนปริญญาภาควิชาไม่ได้มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์มากนัก มีเพียง
 แผ่นพับ แจกตามสถานศึกษาในจังหวัดสงขลาเป็นหลัก นอกจากข้อมูลที่นักเรียนได้รับจาก
 แผ่นพับแล้ว การประชาสัมพันธ์ที่นับว่าได้ผลดีที่สุดที่ทำให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ
 โรงเรียนกวดวิชาแต่ละแห่ง รวมทั้งรายชื่ออาจารย์ผู้สอนประจำวิชา มากที่สุดคือการบอกต่อของ
 เพื่อน หรือรุ่นพี่ ที่เคยมาเรียนแล้วบอกต่อถึงคุณภาพการสอนของโรงเรียนกวดวิชา ถือเป็น การ
 ประชาสัมพันธ์ที่ทางโรงเรียนไม่ต้องลงทุนแต่ประการใด

อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้สรุปว่านักเรียนที่มาเรียนกวดวิชาจะมาจากรโรงเรียน
 ที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสงขลาเท่านั้น จากการพูดคุยกับนักเรียนและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนกวด
 วิชาพบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในจังหวัดใกล้เคียงเช่น ตรัง พัทลุง ปัตตานี นครศรีธรรมราช
 สมัยเรียนในคอร์สดังกล่าวด้วย

6. การจัดเตรียมเอกสารประกอบการสอน

การจัดเตรียมเอกสารการสอนของโรงเรียนกวดวิชาจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการ
 ขอเอกสารต้นฉบับจากอาจารย์ผู้สอนในทุกรายวิชามาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม พร้อมเข้าเล่มแจกฟรีแก่
 นักเรียนในวันสมัครเข้าเรียนในแต่ละคอร์ส การจัดเตรียมเอกสาร จะกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้า
 เพื่อให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดเรียนประมาณ 10 วัน จำนวนเอกสารที่จัดทำในแต่ละคอร์สประมาณ
 100-200 เล่ม ต่อรายวิชา หรือมากกว่าหากเป็นรายวิชาที่จุดเด่นของโรงเรียน บางครั้งต้องเตรียม
 ถึง 300 เล่มในบางรายวิชา

สภาพเงื่อนไข และความจำเป็นต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำเป็นต้องมาเรียนกวดวิชานั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยจากตัวเด็กนักเรียนเอง มีเงื่อนไขดังนี้

1.1 การวางจุดมุ่งหมายการเรียนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ต่อข้อคำถามที่ว่า "ทำไมต้องมาเรียนกวดวิชา/ จำเป็นหรือที่ต้องมาเรียนกวดวิชา" นักเรียนกลุ่มศึกษาทุกคนจะตอบคำถามนี้อย่างรวดเร็วว่า "ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ทำข้อสอบเอ็นทรานซ์ ให้ได้มากที่สุด " คำตอบเหล่านี้แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้เรียนเพราะทุกคนต่างวางเป้าหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว และมั่นใจว่าการมีโอกาสเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจะนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต การศึกษา และจะรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิต จึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองมีโอกาสชนะคู่ต่อสู้ในสนามสอบแข่งขัน แม้จะต้องแข่งขันในอัตราที่สูงขึ้นก็ตาม การเรียนกวดวิชาจึงเป็นวิธีการเดียวที่นักเรียนกลุ่มศึกษาเชื่อว่าจะช่วยให้ตนเองมีความพร้อมมากขึ้นสำหรับการสอบแข่งขัน ดังที่นักเรียนกลุ่มศึกษาให้ความเห็นว่า

" การสอบเข้ามหาวิทยาลัยจำเป็นมากเพราะมันเหมือนกับการก้าวไปสู่ช่วงชีวิตหนึ่ง ซึ่งเราจบ ม.6 แล้ว ถ้าเราไม่สอบ Ent' ก็ต้องเลือกอีกทางหนึ่ง แต่คิดว่าถ้าเราไปอีกทางหนึ่งแล้วอนาคตเราจะไปไกลแค่ไหน เรามาเลือกทางนี้ดีกว่า ถึงแม้จะสิ้นเปลืองเงินมากหน่อย แต่ต่อไปอนาคตเราจะดีกว่านี้ "

(กอล์ฟ)

" การมาเรียนกวดวิชามีแค่จุดประสงค์เดียวคือการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเท่านั้น "

(เจมส์)

" ต้องการทำข้อสอบ Entrance ให้ได้มากที่สุด การมาเรียนกวดวิชาจะเป็นการปูพื้นฐานความรู้เบื้องต้นในการเรียนมหาวิทยาลัย "

(นุ้ย)

สิ่งที่ออกมาจากคำบอกเล่าของนักเรียนเหล่านี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่ช่วยให้ตนเองมีความพร้อมมากที่สุดสำหรับการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ดังนั้น การมาเรียนกวดวิชาจึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ผลจากการมาเรียนกวดวิชาอาจมีส่วนช่วยให้นักเรียนกลุ่มศึกษาบางคนเชื่อว่าเนื้อหาที่เรียนจะเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ในขณะที่นักเรียนกลุ่มศึกษาบางคนหลังจากเรียนกวดวิชาเสร็จสิ้นในแต่ละวัน ทำให้ตนมีโอกาสดูกลับไปทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาตลอดตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ได้ง่ายขึ้น ดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษา 3 คน

“ ส่วนตัวผม ผมคิดว่า ผมเป็นคนขี้ลืม ผมคิดว่าจะทวนของ ม.4 มาใหม่ เพราะผมลืมหมดแล้วจำไม่ค่อยได้ ผมจำสูตรอะไรไม่ค่อยได้”

(วรรต)

“ หนังสือที่อ่านตอนนี้ถ้าใครย้อนกลับไปอ่านทั้งหมดมันไม่ทัน ถ้าเรียนสรุปนี้ อาจารย์มีสูตรให้ ถ้าวันไหนเรียนเรื่องใดก็กลับมาทำแบบฝึกหัดแล้วเข้าใจดี ”

(แนน)

“ ของผมเวลาอ่านหนังสือเองจะตั้งขึ้นมาไม่รู้เรื่อง ต้องให้อาจารย์ชี้จุดมานิดหนึ่งว่าจะจะไปไหนแนวทางไหน ก็จะทำให้อ่านหนังสือได้เข้าใจมากขึ้น ถ้าไปอ่านเองจะทำให้อ่านข้อสอบ Entrance ไม่รู้เรื่อง ”

(เจมส์)

1.2 การเลือกคณะ/สาขาวิชา ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

การเลือกคณะ/สาขาวิชาที่อยู่ในความนิยมของสังคม และมีสัดส่วนการแข่งขันที่สูงมาก เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ หรือคณะวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มศึกษาเห็นถึงความจำเป็นในการเรียนกวดวิชา เพราะการแข่งขันในคณะดังกล่าวมีสูงมาก โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดที่มีชื่อเสียงคนที่ทำคะแนนสอบเข้าได้สูงย่อมมีโอกาสมากกว่าในการเข้าเรียนในคณะดังกล่าว ดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษาคนหนึ่ง

“ ก็มันใกล้ Entrance แล้ว และค่อนข้างคิดว่าการ Ent' ปีหลัง ๆ นี้มันเสี่ยงเยอะ เพราะคนเยอะในการสอบเข้า เด็กส่วนใหญ่มาเรียนกัน และมีการพัฒนาการขึ้น

มาก เด็กเยอะ คู่แข่งเยอะมากเลยต้องมาเรียนด้วย”

(กอล์ฟ)

พฤติกรรมในการเลือกคณะ/สาขาที่สมัครเรียน นักเรียนกลุ่มศึกษาจะพิจารณาจากหลายปัจจัย ตั้งแต่ความสามารถของตนเอง ความชอบ ความเหมาะสมของผู้เรียนในลักษณะสายวิชาชีพนั้น ๆ รวมทั้งแนวโน้มความนิยมของสังคมในคณะนั้น ๆ จบแล้วมีงานทำ อย่างไรก็ตามการเลือกคณะ/สาขาวิชา ของนักเรียนกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ จะพิจารณาจากความสามารถของตนเองเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นหลัก โดยจะพิจารณาจากเกรดเฉลี่ยที่ได้รับจากโรงเรียนประจำ นักเรียนที่เลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่มักจะทำคะแนนได้ดีในรายวิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่เน้นการคำนวณ ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนคณะทางด้านวิทยาศาสตร์หรือคณะอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและไม่มีรายวิชาใดที่โดดเด่นเป็นพิเศษ นักเรียนกลุ่มศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกคณะ/สาขาวิชา และเหตุผลการเลือกดังนี้

“ ต้องการสอบเข้าคณะเภสัช หรือไม่ก็คณะวิทยาศาสตร์สาขาฟิสิกส์ เพราะชอบคำนวณมากกว่า คิดว่าตัวเองเรียนวิชาฟิสิกส์กับเลขได้ดีที่สุด”

(กอล์ฟ)

“ จะเรียนคณะวิทยาศาสตร์ คณะนี้จะเน้นคำนวณ เน้นชอบเรียนเลข ถ้าคณะวิศวะคำนวณเยอะมันก็น่าไปและเหมาะกับผู้ชายมากกว่า มีคนชวนให้เรียนคณะพยาบาลเหมือนกันแต่เขาวางานหนักเลยไม่สนใจ

(แนน)

“ คิดครับ คิดไว้แล้วคิดไว้สูงแต่ไม่รู้ว่าสอบได้มั๊ยพี่ เห็นเพื่อนบอกว่าวิศวะสอบยาก แต่ผมก็ยังหวัง แต่ปีที่ผ่านมามีเด็กไม่ค่อยเลือกวิศวะจะไปเลือกบริหารมากกว่า แต่ปีนี้คิดว่าเด็กน่าจะเลือกเยอะ ”

(วรวรต)

นอกจากนั้นยังพบว่ามึนักเรียนกลุ่มศึกษาหนึ่งคนยังไม่มั่นใจว่าตนจะเลือกคณะ/สาขาวิชาใดในการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยมีเหตุผลว่าต้องรอดูคะแนนจากการทดลองสอบคัดเลือก (Pre-Entrance) ก่อน และนำคะแนนที่ได้ มาเปรียบเทียบกับความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจว่าจะเลือกสมัครสอบในคณะ/สาขา หรือมหาวิทยาลัยใด

“ไม่กล้าคิดไว้ก่อนว่าจะเลือกคณะอะไร เพราะเคยเห็นเพื่อนที่เคยสอบสอบไม่ติด เคยไม่กล้าคิด รอดูคะแนนสอบก่อนเพราะไม่ใช่คนที่เรียนเก่ง ”

1.3 อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนส่งผลโดยตรงต่อการเรียนกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการพูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่เคยเรียนกวดวิชา มาก่อน และประสบความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะที่เป็นที่นิยมของสังคม เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาสนใจเรียนกวดวิชามากขึ้น และมักจะสอบถามหรือได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน สิ่งหนึ่งที่มักจะได้รับการพูดถึงคือสถานที่เรียนกวดวิชา รวมทั้งรายชื่ออาจารย์ที่สอนดี มีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่ดีในแต่ละรายวิชาของโรงเรียนกวดวิชา แต่ละแห่ง สิ่งเหล่านี้จะคอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มศึกษาพร้อมที่จะเรียนกวดวิชาตลอดเวลา โดยเฉพาะการเห็นเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนต่างหันมาเรียนกวดวิชาแทบทุกคน ทำให้ตนเองต้องตัดสินใจเรียนกวดวิชาตามกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้บรรยากาศการแข่งขันในชั้นเรียน การเปรียบเทียบและแข่งขันทำคะแนนในแต่ละรายวิชา เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่คอยตอกย้ำให้นักเรียนเห็นความจำเป็นในการเรียนกวดวิชามากขึ้น และหากพบว่ามึนักเรียนคนใดในชั้นเรียนที่เรียนกวดวิชาด้วยแล้ว มักจะได้รับการคาดหวังจากกลุ่มเพื่อนว่าสามารถทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่เรียนกวดวิชา และแน่นอนเหตุการณ์เหล่านี้มีส่วนทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาเกิดความลังเลและไม่แน่ใจในความรู้ที่ตนเรียนมา มีเพียงพอสำหรับการสอบหรือไม่ และเกรงว่าหากตนเองไม่เรียนกวดวิชาอาจมีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับการสอบแข่งขันทั้งในชั้นเรียนที่ตนเรียนอยู่ และอาจรวมไปถึงการเป็นผู้พ่ายแพ้ในการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังคำบอกเล่าของวรรต และจอย ดังนี้

“ ถ้าเราไม่มาเรียนผมอาจสู้เพื่อนเค้าไม่ได้ที่ เพราะเพื่อนเขาเรียนกันหมดใช้มั๊ย เด็กมหาทั้งหมดมีไม่กี่คนที่ไม่เรียนกวดวิชา ส่วนมากเรียนกันหมดแล้ว ผมเองก็อยากมีความรู้เยอะ ๆ ไว้สอบ ”

(วรรต)

“ ในห้องจอยมาเรียนกันประมาณครึ่งห้อง ส่วนใหญ่ห้องจอยเป็นเด็กต่างอำเภอเขาจะได้โควตาของจังหวัดหรือของอำเภอมาเรียน เขาจะกลับบ้าน ส่วนคนที่เรียนกวดวิชาส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่บ้านอยู่สงขลา จอยเคยถามว่าทำไมไม่เรียนหรือ เพื่อนบอกว่าบ้านไกล บางคนส่งสารพ่อ-แม่ ด้วยเรื่องเงิน ”

(จอย)

แต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่านักเรียนที่เรียนกวดวิชาจะทำคะแนนในการสอบแต่ละครั้งได้มากกว่าผู้ไม่เรียนเสมอไป อย่างไรก็ตามการศึกษาคั้งนี้ไม่ได้เจาะลึกถึงกลุ่มนักเรียนที่ไม่เรียนกวดวิชา แต่จากการสอบถามกับนักเรียนกลุ่มศึกษา บางคนถึงสาเหตุที่เพื่อนร่วมห้องไม่เรียนกวดวิชาพบว่ามีเหตุผลมาจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ไม่สามารถเอื้ออำนาจค่าใช้จ่ายในการเรียนที่สูงได้ ประกอบกับสถานที่พักส่วนใหญ่อยู่ไกลจากแหล่งเรียนกวดวิชา จึงไม่สะดวกที่จะมาเรียน ในขณะที่ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนคนหนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของนักเรียนกลุ่มศึกษาคั้งนี้ เธอให้เหตุผลที่ตัดสินใจไม่เรียนกวดวิชาทั้ง ๆ ที่เธอพักอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และอยู่บริเวณไม่ไกลจากโรงเรียนกวดวิชาว่าเธอไม่มั่นใจว่าคนที่เรียนกวดวิชาจะมีความรู้มากขึ้น และให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

“ เห็นเพื่อนในห้องบางคนมาเรียนกวดวิชาแล้วก็ไม่เห็นเก่งแต่บางคนก็เก่งขึ้นจริง ๆ มันแล้วแต่เด็ก ”

(เพื่อนของแนน)

อย่างไรก็ตามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาคั้งนี้เล่าว่าเพื่อนที่ไม่เรียนกวดวิชาในชั้นเรียนของตน จำเป็นต้องต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการหยิบยืมเอกสารประกอบการสอนของโรงเรียนกวดวิชาจากตนเอง เพราะเกรงว่าอาจจะมีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นอกจากนี้การเปรียบเทียบและการแข่งขันในกลุ่มเพื่อนยังส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนกลุ่มศึกษาคั้งนี้ โดยเฉพาะแข่งขันในการทำคะแนนสอบใน

ชั้นเรียนให้อยู่ในอันดับต้น ๆ แม้ว่าเธอจะต้องอาศัยวิธีการต่าง ๆ เช่น การถามแนวการออกข้อสอบจากเพื่อนต่างห้องที่สอบไปแล้วเพื่อหวังว่าจะให้ตนได้คะแนนสอบดีขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวอาจสะท้อนสภาพการแข่งขันที่เริ่มรุนแรงและขยายมาสู่ชั้นเรียนมากขึ้นในปัจจุบัน ดังที่ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มศึกษาคณหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“เราต้องแข่งคะแนนกับเพื่อนเขา ทำไมคะแนนน้อยกว่า บางวิชาเขาได้มากกว่าเพื่อน ก็มาถามว่าทำไมคะแนนมากกว่า บางทีมันบอกเพื่อนว่าทำไม่ได้แต่พอคะแนนออกมามันได้มากกว่า เหมือนกับว่าครูตรวจคะแนนผิดมัย”
 “เพื่อนที่สนิทเขาจะกักความรู้ไว้ ...เขาได้แนวข้อสอบจากญาติที่เรียนโรงเรียนเดียวกัน แต่อยู่อีกห้องหนึ่ง อย่างวิชาภาษาไทยเขาไม่ชอบก็ได้คะแนนจากเพื่อนที่เรียนแนวไทย-สังคม”

(ผู้รณกา)

2. ปัจจัยทางด้านสังคมและผู้ปกครอง

การเรียนกวดวิชาของนักเรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือญาติ แม้การตัดสินใจเรียนกวดวิชาเป็นความต้องการของผู้เรียนแต่หากพิจารณาอย่างเป็นระบบพบว่าอิทธิพลจากสังคม ผู้ปกครอง/ญาติ เป็นตัวกระตุ้นให้ปรากฏการณ์การเรียนกวดวิชาเกิดขึ้นได้ จากเงื่อนไขและปัจจัยดังนี้

2.1 ความต้องการให้บุตรมีโอกาสศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

ต่อข้อคำถามที่ว่า “ไม่ทราบว่ายากให้ลูกเรียนต่ออะไร” ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรของตนเองมีโอกาสเรียนต่อในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ เพราะเชื่อว่าการมีโอกาสเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะช่วยให้อนาคตของบุตรดีขึ้น หรือเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่วงศ์ตระกูลได้ ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ ที่ขายในท้องตลาด เช่น วิดีโอ ประกอบการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยเสริมการเรียนอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ ดูเหมือนว่ากวดวิชาเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ปกครองมั่นใจว่าจะช่วยให้บุตรตนเองมีโอกาสมากขึ้นในการสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัย แม้จะไม่มั่นใจว่าการเรียนกวดวิชาจะทำให้บุตรสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่ก็เชื่อว่าคนที่เรียนกวดวิชาน่าจะมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากกว่าคนที่ไม่มีโอกาสเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะที่นิยมกันสูง การแข่งขันย่อมมีสูง ความจำเป็นที่จะต้องเรียนกวดวิชาย่อมมีมากขึ้น ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนอาจเป็น

ผู้กระตุ้นและแนะนำให้บุตรมาเรียนกวดวิชา ดังคำบอกเล่าของผู้ปกครองกลุ่มหนึ่ง

“ เราไม่มีวิธีใดที่จะดีกว่าการเรียนกวดวิชา ถ้าต้องการให้ลูกแข่งขันในการสอบ ถ้าปล่อยให้เขาอ่านเอง ถ้าเขาสงสัยเขาจะถามใคร ถ้าไม่เรียนกวดวิชาที่มั่นใจได้เลยว่าเขาคงสอบได้ในคณะที่เขาเลือกเป็นอันดับ 2 หรือ 3 ไม่ใช่อันดับ 1 ที่เขาต้องการ แต่ถ้าจะเอาคณะดี ๆ จำเป็นต้องไปเรียนเพิ่ม ”

(คุณนิภา)

“ พี่ว่าจำเป็นเหมือนกัน โรงเรียนกวดวิชานี้บางครั้งถ้าเราไม่เรียนแล้วคนอื่นเขาเรียนเราจะแพ้เขารับรองได้ เพราะการเรียนในโรงเรียนที่ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมเขาสอนกันอย่างไร ตอบไม่ได้เหมือนกันว่าทำไม ”

(คุณฉวีลย์)

“ พี่เองก็สั่งซื้อม้วน วิดีโอ มาให้เขา 3 วิชา มี ฟิสิกส์ เคมี คณิตศาสตร์ วิชาละ 500 บาท พี่เห็นเขาออกทางทีวีตอนเช้า เพราะก่อนหน้านี้พ่อเค้าจะต้องปลุกให้ตื่นมาดูทีวีตอนตี 5 รายการโค้งสุดท้าย Entrance เพราะต้องการทบทวนเนื้อหาอีกเขาต้องการก็เลยซื้อให้เขาอีก ”

(คุณนิภา)

นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังนิยมที่จะเลือกมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านและเป็นที่ยอมรับของสังคม สะดวกในการดูแลบุตร โดยเฉพาะความเป็นห่วงใยที่ผู้ปกครองมีต่อบุตรสาว และสามารถประหยัดค่าเล่าเรียนที่ต้องจ่ายในเรื่องที่พักขณะที่เรียนได้ แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยได้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาทุกคนยอมรับว่าตนเป็นคนตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง ผู้ปกครองจะไม่บังคับหรือระบุให้เลือก แต่การร่วมกันคิดปรึกษาเพื่อวางแผนการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้ต่างฝ่ายต่างเข้าใจในบทบาทของตนเองมากขึ้น ดังคำบอกเล่าของผู้ปกครองกลุ่มหนึ่ง

“ อยากให้สอบ Entrance เข้าที่ มอ. เพราะว่าใกล้บ้าน คนสงขลา ก็เรียนกันแถว ๆ นี้ เราจะได้ดูแลเขาด้วย เพราะว่าเป็นผู้หญิงเป็นห่วง แต่ถ้าไม่ได้ก็อยาก

“ให้เขาเรียนสายบัญชีเพราะว่าพอหางานได้ ”

(คุณภวัลย์)

“พี่อยากให้เขาเรียนที่ มอ. เขาบอกว่าเขาขอเลือกด้วยตัวเขาเอง แม่อย่ามา
กำหนดให้เขา ตอนแรกที่ไม่เห็นด้วยแต่ก็ต้องตามใจเขา”

(คุณนิภา)

การตระหนักของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรมีความพร้อมมากที่สุดสำหรับการสอบแข่งขัน จึงเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนอนาคตทางการศึกษาของบุตรไว้ก่อนล่วงหน้าโดยการคัดเลือกโรงเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีชื่อเสียง มีสถิติจำนวนนักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมากมักจะได้รับค่านิยม และแน่นอนว่าส่วนใหญ่มักจะเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดหรือโรงเรียนที่มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อเน้นทางด้านวิชาการ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนประจำอำเภอต่าง ๆ ตามภูมิลำเนาเดิม แล้วย้ายเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัดสงขลา หรือโรงเรียนที่มีการสอนที่เน้นทางด้านวิชาการ (ดังตาราง 3) การตัดสินใจย้ายสถานที่เรียนเกิดขึ้นจากความต้องการของตัวนักเรียนเองและอิทธิพลจากสังคมไม่ว่าจะเป็นเพราะการสนับสนุนและเห็นชอบจากผู้ปกครอง/ญาติ ที่เต็มใจจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่พักขณะที่เรียนซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ส่วนหนึ่ง ในขณะที่ผู้ปกครองของนักเรียนบางคนอาศัยประสบการณ์ของตนเองที่เคยเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเหล่านี้มาก่อนจึงต้องการให้บุตรมีโอกาสเรียนในโรงเรียนที่ตนต้องการด้วย เพราะเชื่อว่าประสบการณ์การสอนครูที่ยาวนาน รวมทั้งสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีอย่างเพียงพอสำหรับผู้เรียน และนักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก่อน จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นหนึ่งที่คอยกระตุ้นให้บุตรมีการพัฒนาตนเองมากขึ้น บรรยากาศการเรียนที่จะต้องมีการแข่งขันกันสูงเป็นการฝึกให้เตรียมพร้อมทั้งสภาพการแข่งขันตั้งแต่เนิ่น ๆ และแน่นอนว่าประสบการณ์ที่ได้รับจะส่งผลดีต่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเหล่านี้มักตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ จึงเป็นการเปิดโอกาสที่จะหาสถานที่เรียนกวดวิชาได้ง่ายขึ้นดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษาและผู้ปกครองบางคน ดังนี้

" ที่นั่นคล้าย ๆ กับว่า ช่วง ม.ปลายธรรมดาไม่มีอะไร จะแบบเน้นเหมือนโรงเรียน
มหา หรือ ญ.ว. ซึ่งเขาเน้น เด็กเขาก็จะเก่ง เลยอยากมาเรียนที่มหา เพราะคิดว่าได้
ความรู้มากกว่าเรียนแถว ๆ นั้น พี่ก็เรียนอยู่ด้วยเลยมาเรียนจะได้อยู่กับพี่"

(เงาะ)

" ตอน ม.ต้น หนึ่งเรียนที่ทุ่งสง เรียนจนจบ ม.3 เขาบอกว่าเขาเบื่อแล้ว อยากมา
เรียนที่มหาที่สงขลา เพราะว่าพ่อเขาเองมาทำกิจการเรือที่สงขลา ส่วนตัวที่เองทำงาน
ที่ทุ่งสงแต่มีโครงการจะย้ายมาอยู่ที่สงขลา เลยให้เขามาอยู่ที่นี้ก่อน อีกอย่างที่เรียน
พิเศษที่นี่มันจะกว้างกว่า มันเยอะกว่าที่ทุ่งสงถ้าจะเรียนพิเศษจะมีที่นคร คือเค้าตั้งใจ
จะเอ็นชี่ เขาเลยบอกว่ามาเรียนที่สงขลาดีกว่า "

(คุณอดิพร)

" ครั้งแรกสุดหลานสาวแม่แนะนำให้มาสอบ พอสอบติดก็เลยเรียนยาวเลยครับ
อีกอย่างเกี่ยวกับพลเอกเปรมด้วย ศิษย์ที่นี้ส่วนมากจะได้ดี จะเป็นคนดัง"

(เจมส์)

" ที่เดิมเด็กเกพี ผมมาเรียนตั้งแต่ ม.1 แล้วเรียนมา ถึง ม.6 ตอนนั้นอยากมาเรียน
เอง พ่อกับแม่ก็อยากให้มาด้วย เพราะที่อยู่ก็ไม่ต้องมาหา อยู่กับพี่สาว "

(วรรณ)

" โรงเรียนมหาวิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่มี อาจารย์ เครื่องมืออุปกรณ์เขาพร้อมกว่า
เพราะพี่เองก็จบที่นั่นเหมือนกัน แล้วเป็นโรงเรียนดั้งเดิม คือเขาจะมีทุกอย่างพร้อม
อาจารย์ที่นั่นส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่เก่าแก่ เป็นอาจารย์ที่ไม่ใช่ย้ายตามสามีมา คือ
เขาเป็นครูประจำส่วนมาก ... พี่คิดว่าโรงเรียนเด็กเขาเก่ง ๆ เยอะ เด็กที่เก่ง ๆ มาเรียน
กันที่มหากันทั้งนั้น"

(คุณฉวีลย์)

" ส่วนมากโรงเรียนจุฬาลงกรณ์เขาเรียนสายวิทย์หมดเลย ปีที่แล้วเด็กทั้งหมด 52 คน
เอ็นทรานซ์ได้ 51 คน "

(คุณนิภา)

“ พี่เองเป็นคนที่ยาวรรตมาเรียนที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สงขลา ก็คุยกับพ่อ แม่ เขา เพราะเห็นว่าวรรตมีผลการเรียนดี ตอนที่อยู่ที่กระแสสินธุ์สี่เกรด 3 กว่า และ เคยได้รับทุนเรียนดีด้วย ก็เห็นว่าเรียนดีอยู่แล้วตั้งใจจะสนับสนุน อย่างเรามีโอกาสก็ อยากให้โอกาสแก่เขา เพราะพ่อแม่เขาเป็นเกษตรกร รายได้ไม่ค่อยแน่นอนก็อยากช่วยเหลือครอบครัวเขา คืออยากให้มาเรียนที่โรงเรียนที่มีชื่อเสียง โอกาสข้างหน้ามันดีกว่า อยู่บ้านนอก โรงเรียนที่บ้านเท่าที่รู้เด็กไม่ค่อยตั้งใจเรียนกันเท่าไร ”

(คุณอุไรวรรณ)

ในขณะที่นักเรียนกลุ่มศึกษาจำนวน 3 คนหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีจึงได้รับการคัดเลือกให้ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทยาศาสตร์ หรือโครงการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ (สวพ.) ให้เหตุผลว่าพอใจกับการสอนของโรงเรียนจึงไม่คิดที่จะย้ายไปเรียนที่อื่น

“ เรียนที่โรงเรียนหาดใหญ่สมบูรณ์กุลกันยาตั้งแต่ ม.1 พอจบ ม.3 เกรดตอนจบม 3 ได้ 3.39 ตั้งใจจะย้ายไปเรียนที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย ทางโรงเรียนเดิมให้โควต้า เข้าเรียนสายศิลป์คำนวณที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยแต่เขาไม่เอาเพราะตัวเองเรียน วิชาอังกฤษอ่อน เลยตัดสินใจเรียนสายวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนเดิม ”

(แนน)

“ ตอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏและต่อชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายต่อที่นั่นเลยเพราะเธอได้โควต้าโครงการ สวพ. ซึ่งโครงการนี้รับเฉพาะนักเรียน ที่มีผลการเรียนดีเข้าเรียนต่อเท่านั้น จอยเองจบ ม.ต้น มาด้วยเกรด 3.5 ระยะเวลา เรียนแค่ 1 ปี ครึ่งก็จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ”

(จอย)

“ เอ็มจบมัธยมต้นจากโรงเรียนในอำเภอนาทวี แล้วมาสอบเรียนต่อที่โรงเรียน จุฬารัตน์ที่จังหวัดสตูล เดิมพอจบ ม.3 เพราะเขาตอนนั้นที่บอกให้เขาไปเปิดวงกว้าง ให้เขาได้ทดสอบว่าเขาอยู่ในระดับไหนของเขต เพราะสตูลเขาเป็นโรงเรียนระดับเขต การที่เขาได้อยู่กับเพื่อน จะมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ”

(คุณนิภา)

2.2 การชี้นำของผู้ปกครองในการเลือกคณะ/สาขาวิชา ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนมีโอกาสในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในคณะที่จบแล้วสามารถสร้างฐานะได้ในเวลาอันรวดเร็ว คนในสังคมหรือกลุ่มญาติให้การยอมรับและยกย่องเป็นกรณีพิเศษ เช่น อาชีพแพทย์ หรืออาชีพในลักษณะใกล้เคียงเช่น พยาบาล หนายความ หรือแม้แต่อาชีพรับราชการ ซึ่งผู้ปกครองมั่นใจว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงแน่นอนจะมีรายได้ไม่สูงนักก็ตาม การแนะนำจากผู้ปกครองหรือญาติส่วนใหญ่จะเป็นการแนะนำหรือให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจโดยชี้ให้เห็นผลดีของการเลือกคณะ/สาขานั้น ๆ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าอาชีพที่ผู้ปกครองแนะนำส่วนใหญ่ มักจะพิจารณาจากการมีงานรองรับ หรือได้รับค่าตอบแทนสูง ทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาบางคน คล้อยตามและตัดสินใจเลือกคณะ/สาขาวิชา ตามที่ผู้ปกครองแนะนำ ดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษา

“ แม่ระบุเลยว่าอยากให้เรียนคณะเภสัช เพราะคิดว่าเป็นงานรายได้ดี ไม่ตกงาน ส่วนพ่อบอกว่าจะเรียนคณะอะไรก็ได้ ... ตอนแรก ๆ ก็ไม่อยากเรียน แต่ตอนนี้ก็เริ่มอยากเรียน แต่ก็ไม่รู้ว่าจะเรียนได้หรือเปล่า ”

(ปุ๋ย)

“ พ่อคิดเลยว่าถ้าเรียนจบแล้วทำงานอะไร พ่อคิดอนาคตไว้ข้างหน้าเลย แต่พ่อก็ไม่ได้ตั้งเป้าว่าต้องเป็นคณะเดียว แต่จะมีหลาย ๆ คณะให้เราเลือก พ่อจะบอกว่าคณะนี้ต่อไปอนาคตดีนะ ถามว่าเราชอบมั๊ย ถ้าเราไม่ชอบก็ตัดไป คณะอื่น ๆ ก็ เช่นเภสัช วิทยา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ก็เป็นคณะที่เราชอบ ถ้าคณะใดที่เราชอบก็จะลองดูคะแนนสอบ Entrance ”

(กอล์ฟ)

อย่างไรก็ตามการแนะนำของผู้ปกครองมักจะยึดติดกับค่านิยมของสังคม แต่ก็ไม้อาจปฏิเสธได้ว่าการรับรู้เกี่ยวกับการแนะนำบุตรในการเลือกคณะยังยึดติดอยู่สาขาอาชีพหรือลักษณะงานที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับอาชีพของตนเองเป็นหลัก เช่นผู้ปกครองที่ทำงานเกี่ยวกับงานทางด้านสาธารณสุข มักจะแนะนำให้บุตรเลือกเรียนในคณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนทำงานทางด้านการปกครอง มักนิยมให้บุตรเลือกเรียนในคณะทางด้านสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ ทั้งนี้จะพิจารณาความสามารถของบุตรด้วย เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมี

ความต่อเนื่องกันในแต่ละราย จึงขอยกตัวอย่างกรณีของนักเรียนกลุ่มศึกษาจำนวน 4 คน ดังนี้

รายที่ 1 กรณีของหนึ่ง แม่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานทำงานที่ศาลอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เธอให้โอกาสหนึ่งตัดสินใจเลือกคณะวิชาด้วยตนเอง แต่ก็พยายามให้ข้อมูลการเลือกคณะนิติศาสตร์ เพราะจากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน และเห็นตัวอย่างจากผู้ร่วมงานบางคนที่มีความก้าวหน้าในอาชีพ ประกอบกับการได้ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับผู้ที่สนใจเรียนด้านกฎหมายไม่จำเป็นต้องเก่งในรายวิชาอังกฤษมากนัก หลังจากได้พิจารณาผลการเรียนของหนึ่งในวิชาภาษาอังกฤษที่ผลการเรียนอยู่ในเกรด 2 หรือตกบ้างในบางภาคเรียน จึงแนะนำให้หนึ่งเลือกคณะนิติศาสตร์ ผลจากการแนะนำของผู้ปกครองทำให้หนึ่งตัดสินใจเลือกคณะนิติศาสตร์ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังคำบอกเล่าของคุณอติพร และหนึ่ง ดังนี้

“ ที่ทำงานที่ศาล ที่อำเภอทุ่งสง คิดว่าอาชีพนี้มันคงดี พี่เองก็ไม่ได้ทราบเกี่ยวกับอาชีพอื่น เพราะวัน ๆ ก็อยู่ที่ทำงาน ถามคนที่ทำงานเขาบอกว่าคณะนี้ภาษาอังกฤษเขาไม่แน่นเท่าไร หนึ่งเขาอ่อนวิชานี้ คิดว่าเขาน่าจะเรียนได้ ส่วนพ่อเขาไม่ได้กำหนดแล้วแต่ตัดสินใจเอง ”

“ พี่ก็แนะนำว่าเรียนนิติศาสตร์เป็นทนายความก็ได้ถ้าเรียนสูง ๆ ก็คือผู้พิพากษา เท่าที่รู้จากเพื่อนที่ทำงาน เพราะพี่ทำงานที่ศาล ทุ่งสง พี่เห็นว่าอาชีพนี้มีหน้ามีตาให้พ่อ แม่ มีชื่อเสียงแก่งศ์ตระกูล ก็แนะนำให้ไปทางนี้ถ้าเรียนไหว พี่บอกเขาว่าเรียนไหวมั๊ย เขาบอกว่าจะดูก่อน หนึ่งเขาก็ไม่ได้บอกว่าเขาชอบเรียนอะไร ”

(คุณอติพร)

“ ตัดสินใจเลือกเรียนคณะนิติศาสตร์ เพราะแม่อยากให้เป็นผู้พิพากษา ..พ่อ กับแม่ก็ไม่ได้ถึงกับบังคับว่าต้องเรียนคณะนี้ เขาให้อิสระมากในการเลือกเรียนคณะใดก็ได้ ”

(หนึ่ง)

รายที่ 2 กรณีของจอยเธอตัดสินใจเลือกสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะแพทยศาสตร์ตามคำแนะนำของแม่ซึ่งทำงานในโรงพยาบาล และให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลดีของการเป็นแพทย์ตั้งแต่เธอยังเล็ก ๆ ทำให้จอยใฝ่ฝันถึงการมีโอกาสเรียนต่อในคณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นการพามาเที่ยววิ่งเล่น

ในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เพื่อให้ได้สัมผัสอาชีพนี้มากยิ่งขึ้น แม่จะตอกย้ำและแนะนำให้เลือกอาชีพแพทย์มาโดยตลอด พร้อมทั้งชี้ให้เห็นข้อดีของอาชีพนี้ ในขณะที่พ่อแนะนำให้เลือกสมัครเข้าเรียนในคณะวิศวกรรมศาสตร์จากข้อมูลที่พ่อเคยมีประสบการณ์เข้าเยี่ยมชมสถาบันแห่งหนึ่งที่เปิดสอนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ขณะที่จอยเองในปัจจุบันเริ่มค้นพบว่าตนเองมีความถนัดในรายวิชาคำนวณ จึงมีความสับสนในการเลือกคณะเพราะตนเองไม่ชอบเรียนวิชาชีววิทยาซึ่งเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการเรียนในคณะแพทยศาสตร์ แม้นจะสับสนในการเลือกคณะแต่เขาก็ต้องตัดสินใจเลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ตามความสนใจของตนเองและคำแนะนำจากพ่อ ดังคำบอกเล่าของคุณทิพวัลย์ และจอย ดังนี้

“ ตอนเล็ก ๆ ถ้าถามเขาว่าอยากเป็นอะไรเขาจะบอกว่าอยากเป็นหมอ พี่คิดว่าสงสัยเห็นแม่ทำงานในโรงพยาบาล เพราะเคยพาเขามาโรงพยาบาลที่ทำงานบ่อย และเคยบอกเขาว่าถ้าไปเรียนอย่างอื่นอาจตกงาน ก็อยาก让他เรียนอาชีพที่มันมีงานแน่นอน แต่พอโตขึ้นระดับนี้เขาบอกว่าเขาไม่แน่ใจแล้วเพราะว่าเรียนหมอชีวะต้องเก่งแต่เขาไม่ชอบเรียน แต่ส่วนตัวพี่แล้วอยากให้เขาเป็นหมอ เพราะไม่ตกงานแน่นอน และคุณภาพการเรียนของเขาก็น่าจะไปได้ แต่ไม่ได้ยึดเยียด เพียงแต่ถ้าเป็นไปได้ก็ให้เขาเลือก แต่เขาก็ยื่นกรานเหมือนเดิมว่าเขาไม่ชอบชีวะ สงสัยไม่รู้ว่าจะเรียนได้หรือเปล่าเพราะไม่ชอบชีวะ ..พี่คิดว่าแพทย์เดี๋ยวนี้มีหลายสโตร์ ไม่ใช่มาดเข้มเหมือนสมัยก่อนลูกเราก็เหมือนแพทย์ที่พี่เห็นๆ อยู่ คิดว่าถ้าสอบเข้าได้ก็น่าจะเป็นแพทย์ได้..”

(คุณทิพวัลย์)

“ ตัดสินเลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 ก็เลือกวิศวกรรมศาสตร์ที่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไม่ชอบพวกวิชาชีววิทยาและทำคะแนนและชอบวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนผลการเรียนในรายวิชาคำนวณที่ผ่านมาก็อยู่ในเกณฑ์ดี และพ่อจะแนะนำให้เลือก พร้อมช่วยหาข้อมูลให้บ้าง เช่นจบออกแล้วมีงานประเภทไหนให้ทำ ... ตั้งแต่เด็ก ทั้งพ่อและแม่ ชอบให้เรียนแพทย์ช่วงนั้นค่านิยมของแพทย์บูมมาก จำความได้คือ จอยเรียนแพทย์นะ เรียนเก่ง ๆ นะลูก ตอนหลังก็ไปเริ่มเอนเอียงไปวิศวะ พ่อจะเอนเอียงไปทางวิศวะแล้ว แต่แม่อีกยังอยากให้เรียนแพทย์ ”

(จอย)

รายชื่อ 3 กรณีของเจมส์มีความประสงค์สมัครเข้าศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์เพียงคณะเดียวเท่านั้น เขายอมรับว่าตนเองได้รับความคาดหวังและส่งเสริมจากปู่และญาติ ให้เรียนต่อในคณะแพทย์เพราะจากผลการเรียนที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี ประกอบกับเป็นคณะที่ตนเองใฝ่ฝันมาตลอดทำให้ตัดสินใจสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยในคณะแพทยศาสตร์ ในขณะที่พ่อเปิดโอกาสให้เขาตัดสินใจเลือกคณะด้วยตนเอง ดังคำบอกเล่าของเจมส์ และคุณমনชัยซึ่งเป็นลุงที่เขามาอาศัยอยู่ด้วย ดังนี้

“ผมถามเขาว่าจะจบ ม.6 แล้วจะสอบเข้าเรียนอะไร เขายก่าว่าแพทย์ แต่ผมก็ไม่ได้อถามว่าทำไมอยากเรียนแพทย์ และก็ไม่เคยแนะนำอะไรเขาเพราะเคยได้ยินเขาพูดกันว่าเด็กเรียนแล้วเด็กไม่ชอบก็เรียนไม่รอด ถ้าเด็กเขาชอบทางไหนเราก็ให้เขาเดินตามทางที่เขาชอบ”

“ที่บ้านคงมีส่วนที่ทำให้เจมส์เลือกเรียนแพทย์เพราะลูกที่ลูกน้องของครอบครัวเขามีลูกเรียนหมอ ตอนนั้นพ่อทีวีประกาศว่าสอบได้ตอนที่ 2 กว่าญาติ ๆ พอรู้ว่าสอบได้โทรไปแสดงความยินดี ตอนนั้นจบแล้วเป็นหมอผ่าตัดกระดูก เรียนจบเขาเปิดคลินิก หาเงินได้เยอะ ให้เงินแม่ไปเที่ยวเมืองนอกตลอด แต่ครอบครัวเจมส์พี่น้องคนอื่น ๆ เรียนปานกลาง ก็มีให้เจมส์คนเดียวที่เรียนดี”

(คุณমনชัย)

“อิทธิพลมาจากปู่ด้วย ปู่อยากให้เรียนแพทย์ แม่ก็เลยอยากให้เรียนตาม แล้วอีกอย่างหนึ่งที่บ้านผู้ชายไม่เคยมีใครเรียนจบเลยครับ มีแต่ผู้หญิงที่เรียนจบ ผู้ชายจะออกกลางคัน ส่วนพ่อบอกว่าเรียนอะไรก็ได้”

(เจมส์)

รายชื่อ 4 กรณีของแนนผู้ปกครองให้โอกาสในการตัดสินใจเลือกคณะด้วยความสนใจของเธอเองเช่นกัน แต่ความคาดหวังของแม่ที่ต้องการให้สอบเข้าเรียนต่อในคณะทันตแพทย์ พร้อมให้เหตุผลว่าหากจบแล้วสามารถประกอบอาชีพที่สามารถทำรายได้ดี ดังคำบอกเล่าของคุณรุ่งนภาแม่ของแนนดังนี้

“อยากให้เขาเรียนหมอทัน ทำทันแล้วแพงไง เรียนหมอทันน่าจะรวย แต่แนนบอกว่าแนนไม่เอาเขาไม่ชอบ ไม่ได้บังคับเขา พี่สาวซึ่งเป็นลูกของพี่ชายเขาเรียน

คณะวิทยาศาสตร์ที่ มอ. เขาแนะนำให้เลือกคณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แต่แนนเขาไม่เคยเรียนคอมพิวเตอร์ ไม่มีพื้นฐาน โรงเรียนไม่เคยสอนเลย ไม่มีเรียน ถ้าเรียนคณะนี้ก็กลัวเสียเปรียบด้านคอมพิวเตอร์ ตอนนี้ก็เลยยังไม่รู้แล้วแต่เขา "

(คุณรุ่งนภา)

อย่างไรก็ตามข้อสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มศึกษา บางคนประกอบอาชีพทางการเกษตรส่วนใหญ่ยังคงคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพรับราชการเป็นหลัก โดยเฉพาะอาชีพที่มีลักษณะการเป็นผู้นำหรือมีอำนาจในสังคม เช่นทหาร ตำรวจ ดังนั้น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยจึงไม่ใช่เป็นเหตุผลเดียวที่ผู้ปกครองคาดหวังจากการศึกษาของบุตร ดังคำบอกเล่าของคุณอุไรวรรณ ซึ่งเป็นน้ำของวรรต เธอเล่าว่า

"เมื่อก่อนเคยตั้งไว้เมื่อตอนเขาอยู่ ม.4 พอขึ้น ม.5 ก็ให้เขาไปสอบเตรียมทหาร ที่ กรุงเทพฯ พ่อ แม่ และพี่ก็หวังมาก จ่ายเท่าไรก็ไม่ว่าอยู่แล้ว ช่วยเท่าไรก็ช่วยได้ ให้ เขากวดวิชาที่กรุงเทพฯ เพราะพ่อ แม่เขาอยากให้เขาเรียนเตรียมทหารอย่างน้อยมันก็ดี ไม่ต้องหางานทำ เป็นราชการด้วย แม่เขาอยากให้เขารับราชการอย่างน้อย พ่อ แม่ ก็ ได้ที่พึ่งตอนแก่ ๆ จบแล้วอนาคตก็ดี แต่ปรากฏว่าเขาสอบไม่ได้ ตอนนั้นก็หวัง Entrance เข้ามหาวิทยาลัย เพราะแม่เขาเคยพูดว่าตัวเองลำบากแล้วไม่อยากจะลำบาก อยากให้ลูกมีการศึกษาที่มั่นคงให้ได้อย่างเดียวคือให้ความรู้ "

(คุณอุไรวรรณ)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเพื่อนรุ่นพี่ มีอิทธิพลและกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มศึกษาหันมาเรียน กวดวิชามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2536 ที่ว่าเด็กเริ่มรับรู้ถึง เพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งแต่อายุได้ 6 เดือน แต่ยังไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เด็กจะไม่ได้ตอบและแสดง ความสนใจซึ่งกันและกันจนกว่าจะมีอายุ 9 เดือน และจะเริ่มมีอาการโต้ตอบระหว่างเพื่อนปรากฏ ให้เห็นชัดเมื่ออายุได้ 2 ปี ในการคบเพื่อนร่วมกลุ่มนั้น เด็กมักเลือกเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายคลึง กับตนหรือคนที่อยู่แวดล้อมตัวเขา และเมื่อเขาโตขึ้นเขาก็รับอิทธิพลจากเพื่อนร่วมกลุ่มนี้มากขึ้น (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2536)

อย่างไรก็ตามข้อดีของการเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มาจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ต่างกันทำให้นักเรียนมีการเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับเพื่อนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนมีโอกาสดูเปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษากับครูในโรงเรียนกวดวิชา

ทำให้นักเรียนที่มาเรียนกวดวิชาได้รับประโยชน์มากขึ้น อย่างไรก็ตามความคิดดังกล่าวได้รับคำยืนยันจากอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาว่านักเรียนที่มาเรียนกวดวิชาหากเขายังไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียนไปจากโรงเรียนกวดวิชาแล้วเขาจะทราบบจุดบกพร่องของตนเองว่ายังไม่เข้าใจในเรื่องใดเขาสามารถกลับไปทบทวนได้ ในขณะที่นักเรียนไม่เรียนกวดวิชาแทบจะไม่รู้จุดบกพร่องของตนเอง ซึ่งอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนกวดวิชาได้ย้ำเน้นถึงผลดีของการมาเรียนกวดวิชาว่า

“ ผลพวงที่เด็กได้รับคือหลังจากที่เด็กกลับไปบ้านเด็กได้ทบทวน ได้อ่านหนังสือเพิ่มเติมในจุดที่ไม่เข้าใจ เห็นเพื่อนเขาเข้าใจ เราเองไม่เข้าใจเลยต้องอ่านหนังสือเพิ่มเติม ลดค่าใช้จ่ายที่ต้องเที่ยวกลางคืน เขาเวลามาอ่านหนังสือทบทวน ถ้าเรียน 2 ชั่วโมง ก็ต้องใช้เวลาดทบทวนไม่ต่ำกว่า 4 ชั่วโมง ”

“คนเก่งที่ได้ที่ 1 ของโรงเรียนใช้ว่าคุณจะเป็นที่ 1 ของจังหวัด ใช่ว่าคุณจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นถ้าไม่มีโรงเรียนกวดวิชาการแข่งขันก็ไม่มี และผลดีที่ตามมาที่เราเห็นได้ชัดเจนอีกอย่างหนึ่งคือนักเรียนมีโอกาสที่จะเปรียบเทียบระหว่างครูที่สอนทั้งในโรงเรียนและครูที่สอนในโรงเรียนกวดวิชา เด็กก็จะรู้ว่าตัวครูผู้สอนมีความรู้มากน้อยแค่ไหน มีภูมิรู้ที่จะสอนมั๊ย เด็กมันรู้จากการถ่ายถอดทั้ง 2 ฝ่าย ”

(อ.ฉลาด)

ความสำเร็จในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐได้ ถือเป็นความสำเร็จก้าวหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และดูเหมือนว่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตเสียด้วยซ้ำไป โดยเฉพาะการนำเสนองานของสื่อมวลชนเกี่ยวกับบรรยากาศการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และยกย่องนักเรียนที่ทำคะแนนได้อันดับหนึ่งของประเทศ หรือของคณะที่มีการแข่งขันสูง กลายเป็นข่าวที่คนในสังคมให้ความสนใจเป็นพิเศษ คำถามหนึ่งที่มักจะนิยมถามคือนักเรียนเรียนกวดวิชาหรือจ้างครูมาสอนพิเศษหรือเปล่า นักเรียนมีวิธีเตรียมตัวในการสอบอย่างไร หรือมีคำแนะนำอะไรที่จะช่วยในการเตรียมสอบสำหรับน้อง ๆ ได้บ้าง กลายเป็นค่านิยมของสังคมที่ให้ความสำคัญและยกย่องผู้ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงที่มีการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามค่านิยมของสังคมได้ส่งผลกระทบต่อตรงต่อนักเรียนกลุ่มศึกษา

ภาพสะท้อนการขาดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพการสอน และความเชื่อของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงมาตรฐานการศึกษา

ที่ต่างกัน ดังนั้นหากมองว่าการเรียนกวดวิชาเป็นปัญหาของสังคม ผู้ที่เกี่ยวข้องควรต้องกลับมาพิจารณาคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด การที่นักเรียนวางเป้าหมายการเรียนเพียงเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยจุดประสงค์เดียว ทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนการสอนในชั้นเรียนแต่กลับมุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชา และมองว่าการเรียนที่ผ่านมาเป็นเพียงการเรียนในระบบเท่านั้น หากต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเรียนกวดวิชา เพราะอาจารย์ผู้สอนจะช่วยในการทบทวน สรุปและย้ำเน้นเนื้อหาที่สำคัญที่มักจะออกสอบ โดยเฉพาะการสอนแนวข้อสอบเก่า จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการอ่านหนังสือมากขึ้น สร้างความคุ้นเคยในการทำข้อสอบมากยิ่งขึ้น

แม้การศึกษาในปัจจุบันจะพยายามจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันในทุกโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติคงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ดังจะเห็นได้จากสถิติการสมัครเข้าเรียนต่อในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง เพื่อคาดหวังว่าการมีโอกาสเข้ามาเรียนแล้วอาจทำให้ตนเองมีโอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้สูงขึ้น และดูเหมือนว่าจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง ดังนั้นจึงไม่น่าจะมีนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชา หากการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน จากข้อมูลการสมัครเข้าเรียนกวดวิชาพบว่า มีนักเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสมัครเรียนมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก รายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 สถานที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย ของนักเรียนกลุ่มศึกษา

ชื่อ	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เงาะ	สะเดาพรรคชัย อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา
ปุย	มหาวิทยาลัย สงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา
หนึ่ง	ทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	มหาวิทยาลัย สงขลา
กอล์ฟ	มหาวิทยาลัย สงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา
เจมส์	มหาวิทยาลัย สงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา
ออย	นวมินทร์ราชูทิศ	มหาวิทยาลัย สงขลา
วรรณ	มหาวิทยาลัย สงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา
แนน	หาดใหญ่สมบูรณกุลกันยา	หาดใหญ่สมบูรณกุลกันยา
เอ็ม	นาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	สาริตจุฬารามณ์ จ.สตูล
จอย	มหาวิทยาลัย สงขลา	มหาวิทยาลัย สงขลา

3. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียน กวดวิชา

การจัดสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนกลุ่มศึกษา ครู และผู้ปกครอง เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้มีการเรียนกวดวิชามากขึ้น การศึกษาพบว่า มีหลายปัจจัยเช่น กับพฤติกรรมส่วนตัวของผู้เรียน ครูผู้สอน รวมทั้งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนกลุ่มศึกษาได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ปัจจัยเหล่านี้จะกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาเห็นความจำเป็นที่มีต่อการเรียนกวดวิชา สามารถจำแนกสาเหตุได้ดังนี้

3.1 นโยบายไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดโครงการสอนเสริม

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้ ได้จัดโครงการพิเศษต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีความประสงค์จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เช่นโครงการความเป็นเลิศทางวิชาการซึ่งจัดสอนก่อนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทางโรงเรียนจะจัดหาครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีความสามารถสูง สอนดีหรือเป็นที่ต้องการของ

นักเรียน และเรียกเก็บค่าเล่าเรียนคนละ 300 บาทต่อเดือนเพื่อนำมาจัดทำเอกสารประกอบการสอน ผลจากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาได้ผลดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากในช่วงหลังพบว่าโครงการดังกล่าวต้องยกเลิกไปเนื่องมาจากหลายสาเหตุคือ (1) ตัวนักเรียนเองที่ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมในระยะต้นเทอมมีเป็นจำนวนมาก และกลับลดลงไปเรื่อย ๆ (2) การดำเนินโครงการในแต่ละปีต้องรอให้ทางโรงเรียนเป็นฝ่ายจัดขึ้นไม่ได้เป็นความต้องการของนักเรียนเอง (3) โรงเรียนไม่มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในแต่ละปีการศึกษาจะเปิดสอนหรือไม่ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าทางโรงเรียนจะจัดสอนหรือไม่ ในแต่ละปี ปัจจุบันถึงแม้ว่าโครงการได้ยกเลิกไปก็ตาม แต่ทางโรงเรียนได้จัดโครงการวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่กลับไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร การดำเนินโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่แก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนกวดวิชา เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ดังคำบอกเล่าของอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 ท่าน ดังนี้

“สาเหตุหนึ่งที่เข้ามามีผลกระทบต่อการเรียนกวดวิชาคือทางโรงเรียนมีนโยบายที่ไม่ชัดเจน ไม่มีการจัดระบบที่เข้ามาช่วยส่งเสริมนักเรียนที่มีความประสงค์จะเรียนเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ..... โรงเรียนเน้นจัดค่อนข้างน้อย เพราะเด็กเขาจะจัดการด้วยตัวเอง สมมติว่าโรงเรียน จัดให้แบบเริ่มต้นก็เยอะพอตอนหลังหายไปเรื่อยอะไรอย่างนี้ อาจจะถูกจะสอนแล้วเขารู้สึกว่าไม่ได้เท่าที่ควรกับอีกส่วนหนึ่งไม่สู้ แต่คิดว่าเด็กไม่สู้่น่ากลัวที่สุดในความคิดคือพอวันนี้เรียนแล้วเหนื่อยไม่อยากจะเรียนแล้ว พอเจออะไรมากหน่อยก็อย่าเอาดีกว่า จะมีเด็กที่เป็นอย่างนี้ค่อนข้างเยอะ “

(อ.ระเบียบ)

“ทางโรงเรียนไม่ได้วางแผนให้เด็กว่าโรงเรียนจะเปิดหรือไม่เปิดโครงการให้เด็ก ขณะนี้ไม่เปิด เพราะว่าตอนนี้มีโครงการหนึ่งที่เรียกว่าโครงการวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาเขามี TV วงจรปิด เด็กไปดูได้ที่ห้อง TV เป็นห้องสมุดเฉพาะกิจ เด็กขออนุญาตอาจารย์ไปดูได้”

(อ.พรทิพย์)

3.2 หลักสูตรโครงสร้าง 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

การเปลี่ยนแปลงระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยระบบใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิ์สอบเก็บสะสมคะแนนได้ 2 ครั้ง โดยสอบครั้งแรกในเดือนตุลาคมซึ่งในช่วงดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่จบหลักสูตรการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ในขณะที่การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจะต้องใช้ความรู้ที่เรียนตลอด หลักสูตร 6 ภาคการเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาหันมาสนใจเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น แม้ทางโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ปรับหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำหลักสูตรโครงสร้าง 3 มาใช้มีเป้าหมายเพื่อเร่งการสอนเนื้อหาให้จบเร็วขึ้นเพื่อให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตรก่อนเดือน ตุลาคม เพื่อให้ทันกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ข้อจำกัดของหลักสูตรหลักโครงสร้าง 3 ที่รวบรวมเนื้อหาวิชาจากเดิมใช้เวลาเหลือ 6 ภาคการเรียนเหลือเพียง 5 ภาคการเรียน และนำเนื้อหาวิชาที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไป ดังคำบอกเล่าของอาจารย์ ทั้ง 2 ท่าน ดังนี้

“โครงการนี้ต้องการให้เด็กจบและสอบ Entrance เดือนตุลาคมให้ทัน”

(อ.พรทิพย์)

“เพื่อเด็กเก่ง สสวท. เขาตอบคำถามมาเพื่อรองรับเด็กเก่ง “

(อ.ระเบียบ)

การสอนที่เร่งรีบเกินไปทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาเชื่อว่าตนเองได้รับความรู้ไม่เต็มที่ และก่อให้เกิดปัญหาและความไม่เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ผนวกกับพฤติกรรมของนักเรียนเองที่ไม่พยายามแสวงหาคำตอบหรือขาดการซักถามจากครู จึงปล่อยให้ความไม่เข้าใจในเนื้อหาทวีมากยิ่งขึ้นจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จนยากที่จะกลับไปทบทวนเนื้อหาทั้งหมดที่เรียนมา หนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ตนเองมีโอกาสทบทวน และซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ คือ การเข้ามาเรียนกวดวิชา เพราะเชื่อว่าครูในโรงเรียนกวดวิชาจะสามารถทบทวนเนื้อหาทั้งหมดที่เรียนมาได้ แม้กระทั่งเอกสารประกอบการสอนที่ทางโรงเรียนกวดวิชาสรุปเนื้อหาแจกให้จะช่วยให้มีโอกาสทบทวนเนื้อหาและทำความเข้าใจได้เร็วขึ้น ดังคำบอกเล่าของนักเรียนกลุ่มศึกษาดังนี้

“ คือเรียนในห้องบางอาจารย์สอนไม่เข้าใจในบางเรื่อง เพราะเป็นหลักสูตรใน
โครงสร้าง 3 ต้องสอนเร็ว ๆ ให้จบเนื้อหาใน ม.5 บางทีก็ไม่รู้เรื่อง อ่านเองก็ไม่เข้าใจ
ที่เรียนพิเศษนี้เขามี Sheet ให้อ่าน มันจะดีกว่าค่ะ ”

(เงาะ)

ในพื้นที่จังหวัดสงขลามีกาใช้หลักสูตรโครงสร้าง 3 จำนวน 2 แห่งคือใน
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ และโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยทั้งนี้เพราะเป็นโรงเรียนศูนย์วิทยาศาสตร์
การเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวมักจะเปิดสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับจังหวัด จากการ
สัมภาษณ์อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 คน พบว่า การเปิดสอนตามโครงการนี้กระทรวง
ศึกษาธิการไม่ได้บังคับ การตัดสินใจเปิดหรือไม่อยู่ที่การตัดสินใจของแต่ละโรงเรียน แต่เนื่องจาก
เหตุผลของทางโรงเรียนที่เกรงว่าอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียนเนื่องจากกระยะ
เวลาเรียนน้อยกว่าโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเดิม ทำให้ทางโรงเรียนตัดสินใจเลือก
ใช้หลักสูตรโครงสร้าง 3 มาใช้ในทุกห้องเรียน ในขณะที่โรงเรียนในส่วนกลางเปิดสอนเฉพาะ
นักเรียนที่เรียนเก่งเท่านั้น และจะใช้ทั้ง 2 หลักสูตรในโรงเรียนเดียวกัน อาจารย์ระเบียบให้
ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“พอคิดฟังมาหลายกระแสตอนนั้นไปที่ มอ.ปัตตานี คล้ายๆ เหมือนกับว่าปี 43เขาจะ
เปลี่ยนโครงสร้างแผนการเรียนใหม่ตามรัฐธรรมนูญ ที่นี้ก็จะมีแผนการสอน พอ
เข้าม.4 ปีนี้ทุกคนจะเรียนเหมือนกันพอหลังจากนั้นก็จะเป็นวิชาเลือก พอคิดอย่าง
นั้นก็คิดว่าโครงสร้าง 3 ออกมาเพื่อที่จะรองรับเข้าใจเอาเองเพราะตอน หลังเมื่อวันที่ 9
วันที่ 10 เนี่ยเขามีพิธีเสกสถูปของ สสวท. มาที่ญว. ที่นี้ก็รู้สึกว้าของ สสวท.
เขาก็สับสน เพราะถามอาจารย์ที่มาเขาเป็นชุดที่ค่อนข้างจะไม่คุ้นเคย ”

(อ.ระเบียบ)

ปัญหาการนำหลักสูตรโครงสร้าง 3 มาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่งผลกระทบต่อ
ตรงต่อการจัดการเรียนการสอนที่ต้องเปลี่ยนไป ดังนี้

1. การสอนที่เร่งรีบเพื่อให้จบในเวลาที่กำหนด

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้ศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องจัดสอนเนื้อหาหลักที่ใช้ในการ
สอบให้จบก่อนเดือนตุลาคม ดังนั้นในรายวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คณิตศาสตร์จะใช้เวลาเรียน
เพียง 4 หรือ 5 ภาคการเรียน ลักษณะเนื้อหาวิชาที่มีอยู่จึงถูกกระจายไปในทุกชั้นเรียน ทำให้

เนื้อหาในแต่ละภาคการเรียนมีอยู่หลายบท ดังนั้นเพื่อให้การสอนเนื้อหาจบภายในหนึ่งภาคการเรียนที่กำหนด ทำให้ผู้สอนต้องปรับเร่งสอนเนื้อหาให้จบภายในหนึ่งภาคเรียน กรณีในรายวิชาฟิสิกส์ จากเดิมเนื้อหาทั้งหมด 19 บท ของหลักสูตรโครงสร้าง 2 จะเรียนเนื้อหาทั้งหมดจบภายใน 6 ภาคการเรียน หลังจากที่มาใช้หลักสูตรโครงสร้าง 3 การสอนเนื้อหาทั้งหมดให้จบภายใน 5 ภาคการเรียน จึงต้องสอนเนื้อหาให้ครบตามที่หนดไว้ในระยะเวลาที่น้อยลง การอธิบายรายละเอียดของเนื้อหามีน้อยลง นักเรียนจำเป็นต้องไปศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น แต่ด้วยพฤติกรรมของนักเรียน

ที่ไม่กล้าซักถาม อภิปรายหรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองแล้วจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนในชั้นเรียน ดังคำบอกเล่าของนักเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาดังนี้

"หลักสูตรโครงสร้าง 3 ต้องเรียนให้จบภายใน ม.5 บางทีไม่รู้เรื่อง อ่านเองก็ไม่เข้าใจ ครูที่สอนในห้องเรียนได้เปิดโอกาสให้ซักถามถ้าไม่เข้าใจ ถามบ้างถ้าไม่เข้าใจจริง ๆ แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ถามเพราะว่าไม่รู้จะถามอะไร บางทีก็ไม่กล้า

(เงาะ)

"อย่างเช่นวิชาฟิสิกส์เทอมแรกจะเป็นเนื้อหาที่รวมทุกอย่าง เนื้อหา คล้ายๆ จะเป็น บทนำของทุกอย่าง เนื้อหาเริ่มต้นไว้นิด ๆ "

(อ.ระเบียบ)

"วิชาเคมีที่สอน จากเดิมสอน 6 Course ก็เหลือ 4 Course แต่วิชาชีวะเหลือ 5 Course"

(อ.พรทิพย์)

" มีปัญหา มาก เด็กที่เรียนอ่อนจะเรียนไม่ทันนะคะ .... ก็ต้องรวบค่ะ เวลาสอนเรา ต้องยึดว่าสอนให้ทันนะคะ สงสารเด็กที่ไม่ได้ไปเรียน ช่างนอกนะค่ะ ต้องพยายามให้ทันตามเนื้อหา เพราะฉะนั้นเนื้อหาอะไรที่เรารวบได้เราต้องรวบในรายละเอียดมัน อาจขาดหายไปบ้าง "

(อ.ระเบียบ)

2. ความแม่นยำในเนื้อหาการสอนของครู

เมื่อนำระบบโครงสร้าง 3 มาใช้ ทางโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนให้สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาที่ถูกเปลี่ยนไปจากเดิมที่ครูคุ้นเคยกับเนื้อหาในหลักสูตรเดิม สื่อการสอนจำเป็นต้องจัดเตรียมใหม่ โดยเฉพาะความแม่นยำในเนื้อหาที่สอนจะลดลงเพราะในหลักสูตรเดิมครูผู้สอนจะสอนประจำในเนื้อหาเดิมตลอดมาตลอด เนื้อหาบทเรียนที่เปลี่ยนไป ก่อให้เกิดปัญหาการสอนแก่ครูผู้สอน ดังนั้นผู้สอนบางคนอาจสอนไม่ครบทุกบทเรียนหรือรีบเร่งในการสอนเพื่อให้ครบทุกหัวข้อ ในขณะที่ในบางบทเรียนอาจไม่มีการสอนเนื้อหาอย่างละเอียดมากนัก อาจารย์เล่าว่าบางครั้งตนเองต้องกลับไปสอนบทวนเนื้อหาที่เด็กเคยเรียนมาแล้วให้อีกครั้ง ทำให้มีเวลากับเนื้อหาที่รับผิดชอบสอนน้อยลง ดังนั้นเนื้อหาที่รับผิดชอบสอนต้องสอนอย่างรีบเร่ง ทำให้นักเรียนกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นที่ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาการสอนในห้องเรียน ประกอบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ต้องการรับรู้เนื้อหาอย่างเดียว ไม่มีการซักถามปัญหา บรรยายภาคการสอนในห้องเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นการสอนโดยครูเป็นผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว ดังคำบอกเล่าของอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมดังนี้

“ อาจารย์บางคนสอน ม.4 ก็สอนอยู่ตลอด สอน ม.5 ก็สอนแต่ของชั้นนั้น ไม่ค่อยได้ย้าย สลับกันพอเราปรับของคนอื่นมาอย่าง ม.4 พอเขาสอนเนี่ยเขาอาจสอนไม่ทันเพราะเด็ก อ่อน เด็กบางคนจะอ่อนพอสอนไม่ทันเนี่ยเนื้อหาบางตอนเขาก็ไม่สอนเสียเลย ให้เด็ก อ่านเอง เขาไม่ออกข้อสอบเพราะคนสอนต้องออกข้อสอบเองมันก็จะเกิดปัญหาต่อเนื่อง กันมา พอครู ม.5 มาสอนก็ต้องมาเริ่มต้นใหม่หมดเลย ”

(อ.ระเบียบ)

3. ส่งผลกระทบต่อการสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในบางคณะวิชา

นอกจากนั้นหลักสูตรโครงสร้าง 3 ยังส่งผลกระทบต่อการสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในบางคณะที่กำหนดจำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลปรากฏว่าหลังจากนักเรียนเรียนจบหลักสูตรแล้วจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาเกี่ยวกับทางด้านวิทยาศาสตร์จะไม่ครบ 25 หน่วยกิต กรณีที่นักเรียนสมัครเข้าเรียนต่อในคณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หรือคณะอื่น ๆ ที่ทางทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ว่าการสมัครเข้าศึกษาต่อในคณะดังกล่าวนักเรียนต้องเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์รวม 25 หน่วยกิต ทางแก้ปัญหากที่โรงเรียนใช้ในตอนนี้คือเปิดสอนรายวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น